

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Marie Hrušková: Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské a Společnosti přátel Afriky za období leden až květen 2006	3
Milena Zeithamlová: Arabské kulturní dny v roce 2006	6
Rostislav Tesař: Den Afriky v Brně	7
Stanislav Javora: Tradiční Den Afriky pro děti i rodiče.	8

STÁTNÍ SVÁTKY A VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Blahopřejeme k významným výročím	9
Břetislav Vachala: Blahopřání ke státnímu svátku Egyptské arabské republiky	9

JUBILEA

Jitka Vlčková: Co je možné stihnout za jediný neobyčejný život	10
--	----

STUDIE A DOKUMENTY

Jan Záhořík: Jean Bedel Bokassa a Středoafriická republika	12
Josef Poláček: Historický význam vzniku RDA v roce 1946	14
Ženy ve veřejném životě a v procesech rozhodování. Téma letošního Mezinárodního dne za práva žen	16

KULTURA

Ondřej Krátký: Výběr se současné alžírské poezie	18
Jitka Vlčková: Prezentace africké kultury na letošní Letní filmové škole.	19

INFORMACE A ZAJÍMAVOSTI

Michal Šoch: Africký obchodák	21
Petr Jelínek: Konference „Evropská unie a rozvoj Afriky“	22
Jan Záhořík: VIVA AFRICA 2006. I. ročník konference věnované Africe	23
Faisal Ismail: Zájmy EU a USA v poválečném Iráku: shoda a neshoda. Příspěvek přednesený na konferenci „Válka v Iráku a Evropská unie“ konané v Praze dne 8. 4. 2006	24

Miroslav Houska: Úspěšná účast České republiky na 35. ročníku Tripoli International Fair	26
Miroslav Houska: Tripolis – Staré město	28
Sabina Dvořáková: Gender studies	29
Vladimír Klíma: Proč pomáhat Africe?	29
Rostislav Tesař: Slavnostní shromáždění studentů z Libye	30
Hrad Svojanov zahájil sezónu s iráckými malíři	32
Stanislav Javora: Večer arabské kuchyně II (pro pokročilé)	32

CO SI PŘEČÍST

Josef Vágner: HATARI – Lovecké příběhy z Afriky	33
Břetislav Vachala: Abúsír: Staroegyptské královské pohřebiště	33
Květa Smoláriková: Antická Libye	34
Brian Johnson Barker: Národní parky a divoká příroda jižní Afriky	34

ZVEME VÁS

Evžen Strouhal: Portréty dávných Egyptanů očima Vladimíra Pechara ...	35
---	----

Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské a Společnosti přátel Afriky za období leden až květen 2006

Zpráva obsahuje informace o činnosti obou Společností za období leden až květen 2006.

K nejdůležitějším akcím patřily bezesporu valné hromady, které se konaly v závěru měsíce ledna. Obě můžeme klasifikovat po obsahové stránce a diskuze jako úspěšné. Nepotěšila nás však účast, a to zejména u Společnosti přátel Afriky. Valné hromady Společnosti česko-arabské byli přítomni velvyslanci (příp. jejich zástupci) arabských zastupitelských úřadů.

Předsednictva obou Společností věnovala velkou pozornost vyúčtování finanční dotace Ministerstva zahraničních věcí, které bylo odvedeno 10. ledna 2006. Valné hromady ocenily zejména finanční příspěvek MZV, bez kterého bychom nemohli rozvíjet tak rozsáhlou činnost. Přáli bychom si však, kdyby tento příspěvek nám byl dodán aspoň do konce I. čtvrtletí. Většina důležitých akcí je plánována na I. pololetí roku. Dotaci však dostáváme až v červnu a sponzorské dary získáváme velmi těžko. Proto také valné hromady požádaly členy o mimořádný členský příspěvek a jsme rádi, že řada členů této výzvy uposlechla. Tímto jim děkujeme za zaslání částky. Několik členů se však raději odhlásilo a mnozí na výzvu nereagují.

Valná hromada Společnosti česko-arabské velmi ocenila, že se předsednictvu podařilo finančně zabezpečit i zvýšené výdaje, které si vyžádaly mimořádně zařazené Arabské kulturní dny, a to i díky MZV, které nám na naši žádost nekrátilo požadovanou dotaci na projekty 2005 a povolilo menší přesuny. O průběhu této významné akce jste byli informováni v Bulletinu 1/2006. Pro jejich úspěšnost jsme je zařadili i do projektů na letošní rok, neboť přispívají

k objektivnímu poznávání arabského světa. O jejich náplni Vás informujeme rovněž v tomto čísle Bulletinu.

V termínu jsme také předložili žádost o dotaci spolu s projekty na rok 2007. Po týdnu jsme byli upozorněni, že platí nové formuláře žádosti a že je nutné vyplnit sedmistránkovou žádost nejen za Společnost, ale také za každé Sdružení a pobočky. Znamenalo by to vypracování cca 180 stran a zaslání e-mailovou cestou MZV. Po určitém jednání jsme se dohodli, že vypracujeme novou žádost jen za Společností, kde zahrneme Sdružení i pobočky.

Předsednictva Společností, Sdružení i pobočky začaly realizovat projekty na r. 2006 s větší opatrností, protože ještě neznáme výši dotace. Společnost přátel Afriky si připomněla zavraždění konžského národního hrdiny *Patrice Lumumby* a v Bulletinu č. I. zveřejnila článek předsedy SPA JUDr. Jiřího Hlaváčka. K státnímu svátku Ghanské republiky uspořádala v Náprstkově muzeu přátelský večer, kterého se účastnila J.E. Dr. ing. Veronika Kufuor. Přednesla přednášku *Úloha ženského hnutí za nezávislost Ghany*. O vzájemných vztazích mezi našimi zeměmi hovořil JUDr. Hlaváček. Obě vystoupení byla velmi hodnotná. Jen nás nepotěšila malá účast. Ve druhé části večera nám přiblížil krásy přírody Ghany ing. Radim Kotrba, a to nejen slovem, ale především promítnutím krásných dia pozitivů.

Počátkem měsíce dubna uspořádalo Sdružení přátel Jižní Afriky přednášku dr. Otakara Hulce a RNDr. Pavla Vašáka na téma *Jihoafričké národní parky*. I když musela být přednáška z technických důvodů na poslední

chvíli přeložena z Náprstkova muzea do Městské knihovny, byla účast velmi dobrá. Mluvené slovo doplnili přednášející zajímavými filmovými záběry. Večer se velmi líbil a účastníci požadovali jeho pokračování.

Již 3. května jsme zahájili v Praze oslavu *Mezinárodního dne Afriky*. V Náprstkově muzeu po zahajovacím projevu JUDr. J. Hlaváčka předvedli studenti gymnázia z Horních Počernic komponované pásmo nazvané *Abeceida Afriky*. Bylo to dílo samotných studentů, z nichž si každý vybral určité téma, např. přírodu, náboženství.

Vypracovaná témata byla vysoké úrovně a zásluhou profesorského sboru – zejména prof. Štěpánkové – je pěstován u studentů pěkný vztah k Africe. V předsáli vystavili písemné práce, z nichž mnohé si zaslouží uveřejnění. V závěru měsíce května vystoupí s tímto programem v Horních Počernicích; tím uzavřeme oslavu MDA v Praze.

Ekologická sekce uspořádala 15. května na České zem. univerzitě besedu s realizátory projektu *Zachraňte antilopu Derbyho*. Z technických důvodů se nemohl dostavit ing. Mazush, který měl hovořit na téma „Příroda v Keni očima zoologa – 2. část“. Náhradně jej zastoupily Al Hakimová a Kateřina Koláčková. Promítly též *film o Senegal*, který doprovodily komentářem. Je obdivuhodné, s jakým zájmem a nadšením pracují ve velmi stížených podmínkách a při nedostatku finančních prostředků. Mnozí z nich jezdí do Senegalů za svými antilopami i za vlastní prostředky.

23. května uspořádalo Sdružení přátel zemí východní Afriky a Madagaskaru velmi pěknou přednášku Mgr. Petra Pavelky *Podivuhodný Madagaskar*. Promítané obrázky byly doprovovzeny mluveným slovem.

Společnost česko-arabská a Sdružení přátel Iráku spolu s Česko-arabskou obchodní komorou uspořádali 24. února při příležitosti *Česko-arabského podnikatelského fóra* v paláci Bláňák kulturní večer. Představila se nám andalusko-arabská hudební skupina, M. Čumpelíková a její skupina předvedli bříšní tance, dále vystoupila známá arabská hudební skupina Zirjab a na závěr se představila hudební a taneční slovenská skupina Limbora. Akce

proběhla velmi úspěšně a za poměrně vysoké účasti. Mezi hosty byli arabští podnikatelé a zástupci arabských velvyslanectví.

Dne 25. února byla v *Karlových Varech* otevřena kancelář Česko-arabské obchodní komory a ustavena *pobočka Společnosti česko-arabské*, které poskytla jednu místnost pro sekretariát ČAOK. V odpoledních hodinách jsme uspořádali na kolonádě kulturní odpoledne věnované oslavě *státního svátku Kuvajtu*. Vystoupila na něm arabská hudební skupina, bříšní tanečnice pí Čumpelíkové a chodský taneční a pěvecký soubor. Velkou pomoc nám poskytl magistrát města Karlovy Vary, který se také podílel na zřízení kanceláře ČAOK. Náměstkyně primátora projevila zájem o pořádání dalších akcí v Karlových Varech. Vyhověli jsme a zahájili jsme první přednáškou dr. Z. Beránka *Soužití křesťanství a islámu v Sýrii*. Jsme rádi, že se nám podařilo proniknout do další oblasti naší země a do budoucna využijeme nabídky magistrátu.

Již tradičně probíhaly v Náprstkově muzeu a v Moravském zemském muzeu v Brně *cykly přednášek našich egyptologů*. Tyto přednášky mají po několik let velký úspěch, což dokazuje i mimořádně vysoká účast, a to zejména v Brně, kam zajíždí lidé i z okolních okresů. Ceníme si spolupráce s oběma muzei, k nimž se přidávají i některá regionální.

Sdružení přátel Saúdské Arábie uspořádalo 28. března vzpomínkový večer u příležitosti *patnáctého výročí účasti příslušníků české protichemické jednotky ve válečném konfliktu v Perském zálivu*. Vzpomínal přímý účastník pplk. ing. Jaromír Mareček, tajemník sdružení válečných veteránů. Mluvené slovo doplnil řadou dokumentů a filmových záběrů. Byl to velmi zajímavý večer.

Redakční rada připravila do tisku 1. a 2. číslo Bulletinu. První číslo jste obdrželi v březnu a druhé obdržíte v závěru měsíce června.

Magistrát hl. m. Prahy vyhověl naší žádosti o grant a přidělil nám pro akce na pražských školách, na výtvarné dílny a na soutěž *Arabský svět dětskýma očima* 40 000 Kč.

V dubnu jsme požádali o grant i Ministerstvo kultury, který by byl využit na zajištění účasti jemenského básníka Muhammada aš Sharafí na večerech jeho básní v rámci *Arab-*

ských kulturních dnů v září t.r. Výsledek budeme znát v červnu.

V prvním pololetí proběhlo několik výstav s naší účastí. Především to byla výstava fotografií J. Kanderta a Jany Jirouškové *Současná Angola* v Náprstkově muzeu, o kterou projevil zájem také muzeum ve Frýdku Místku. Toto muzeum ve spolupráci s námi uspořádalo v 1. pololetí *výstavu fotografií z Egypta*.

V měsíci červnu bude zahájena *výstava o Senegal*, kterou připravuje v Náprstkově muzeu předseda Sdružení přátel Senegalu. I tato výstava neskončí v Praze, ale bude instalována na dalších místech ČR a možná i v Hamburku. Blíže vás o tom budeme informovat v příštím čísle našeho Bulletinu.

V Náprstkově muzeu probíhají v rámci grantu Magistrátu hl. m. Prahy výtvarné dílny, které vede Mgr. Jana Jiroušková. Podrobnější informací vám přineseme v příštím čísle.

V průběhu prvního pololetí se řada z nás zúčastnila recepcí, které byly pořádány velvyslanci k státním svátkům některých afrických a arabských zemí.

27. února jsme se zúčastnili konference, kterou pořádal Ústav mezinárodních vztahů na téma *Evropská unie a rozvojová pomoc Afrike*. Konference byli přítomni zahraniční hosté, zejména zástupci EU. Z našich členů aktivně vystoupil prof. L. Kropáček a Mgr. Petr Jelínek.

Dne 22. května se konala v Toskánském paláci další významná konference, kterou pořádal rovněž Ústav mezinárodních vztahů. S ohledem na zahraniční hosty byla vedena v anglickém jazyce. Tématem byla *Evropská unie a středomořské partnerství – perspektivy budoucí spolupráce po Barcelonském summitu*. Se zajímavým příspěvkem vystoupila např. poslankyně Evropského parlamentu Jana Hybášková, dále Jesús A. Núněz, Haizam Amirah, kteří se zaměřili ve vystoupení na barcelonský proces a desáté výročí evro-středomořského partnerství. Neméně zajímavá

byla vystoupení Charlese Powela, Fidela Sendagorta a dr. Schneidra zabývající se otázkami demokracie.

Dvoudenního semináře věnovaného Africe se účastnila v Plzni místopředsdkyně M. Hrušková a s příspěvky vystoupili členové SPA prof. Kandert, dr. Pavel Mikeš a dr. Novotná. Seminář uspořádala nová organizace Viva Afrika a Západočeská univerzita. Semináře jsme využili k navázání kontaktů a doporučili jsme úzkou spolupráci s pobočkou Společnosti přátel Afriky v Plzni.

M. Hrušková se účastnila vernisáže výstavy *Doteky arabského umění*, kterou uspořádala v Hodoníně přátelská organizace ARABESQUE. V budoucnu bychom rádi s touto organizací spolupracovali daleko úžeji.

V tomto období konaly řadu akcí také naše oblastní pobočky; o některých z nich se dočtete i v tomto čísle.

Na závěr ještě připomeňme, že v letošním roce uplyne již 10 let od úmrtí našeho kolegy, zakládajícího člena SČA doc. Ing. Juraje Mlynáříka, CSc., který (vedle řady širokých aktivit) měl rovněž nemalou zásluhu na vydání prvního čísla našeho Bulletinu v r. 1992.

Vážení přátelé, podali jsme vám stručnou informaci o naší aktivitě v prvním pololetí. Velká část akcí nás ale teprve čeká. Věříme, že s pomocí finanční dotace MZV budeme moci uskutečnit všechny plánované akce. Přáli bychom si však, aby jste se zúčastňovali ve větším počtu (zejména v Praze) pořádaných přednášek, kulturních večerů a dalších akcí, které mají vysokou úroveň. Zveme vás již dnes na Arabské kulturní dny, které proběhnou v září a říjnu. Rádi uvítáme také vaše příspěvky do Bulletinu. A protože obdržíte toto číslo před prázdninami, přejeme Vám příjemnou dovolenou.

ing. M. Hrušková

1. místopředsdkyně obou Společností

Arabské kulturní dny v roce 2006

Blíží se podzim a s ním termín konání Arabských kulturních dnů. Navazujeme tak na loňské Arabské kulturní dny a snažíme se přispět k jejich nově budované tradici. Prakticky tak po celé republice, ve všech našich pobočkách navazujeme na loňský program akcí s arabskou tematikou.

Arabské kulturní dny budou slavnostně zahájeny večerem arabské poezie dne 5. září v Zrcadlové kapli Národní knihovny v 18.00 hod. Program bude věnován především dílu jemenského básníka, velkého přítele České republiky a Prahy pana Muhammada aš Sharafi. Požádali jsme Ministerstvo kultury o grant, kterým by byl jeho pobyt u nás finančně umožněn. Čekáme na výsledek. Přednes básní ve vynikajícím překladu Jaromíra Hajského přislíbil pan Otakar Brousek starší. Milovníci poezie se seznámí s Sharafihovo verší nejen v češtině, ale i s ukázkami v arabském originálu.

Dne 9. září se sejdeme v galerii a restauraci Dahab na zahájení výstavy fotografií, které nás seznámí s krásami Libanonu; pokračovat budeme večerem arabské diskotéky s hudbou známé skupiny Zerjab.

O den později, 10. září budou probíhat orientální trhy na Haštalském náměstí v Praze 1 s ukázkou arabských výrobků a jídel.

12. a 26. září máme zajištěn sál v Domově Sue Ryder v Praze 4-Michli, kde se budou konat dva večery věnované přednáškám s besedou na arabské téma.

Na dny 20. a 23. září plánujeme filmový festival arabských filmů v Městské knihovně. Požádali jsme zastupitelské úřady arabských států o zapůjčení ukázek současné arabské filmové tvorby.

Příspěvek za alžírskou stranu již potvrdil pan velvyslanec M. M. Guendil. Pokud by někdo z našich čtenářů měl možnost nám nějaký arabský film zapůjčit, uvítali bychom to.

I letos budou probíhat Arabské kulturní dny ve spolupráci s Botanickou zahradou v Praze-

-Troji, a to v sobotu 30. září a v neděli 1. října. Oslavy proběhnou u kaple sv. Kláry za účasti arabských hudebních skupin, břišních tanečnic, výtvarných dílen a nabídky arabského pohoštění.

V galerii Botanické zahrady budou od 17. září vystaveny práce žáků Výtvarné školy Václava Hollara a v neděli 1. října ve 13.00 hod. proběhne slavnostní vyhlášení vítězů. Budou odměněni autoři tří nejlepších vystavených prací.

S Vysokou školou veřejné správy a mezinárodních vztahů připravujeme na 25. října diskuzní večer o Libyi.

V rámci Arabských kulturních dnů se uskteční ve spolupráci s Náprstkovým muzeem výstava „Řemesla Maghrebu“, kde se návštěvníci seznámí nevšedním způsobem s výrobky Maroka, Tunisu a Alžíru. V rámci doprovodného programu budou připraveny i výtvarné dílny, na nichž se návštěvníci ze škol mohou seznámit s různými řemesly a také si je vyzkoušet. Výstava se koná od 18. října.

Rádi bychom zorganizovali za účasti nejvyšších představitelů Ministerstva obchodu konferenci o současných česko-arabských ekonomických vztazích.

O záštitu nad Arabskými kulturními dny jsme požádali ministra kultury pana Jandáka a primátora hl. m. Prahy pana Béma. Vzhledem k tomu, že se Rada arabských států svou záštitou letos nebude podílet, protože se rozhodla aktivně zapojovat do Arabských kulturních dnů svými akcemi pouze každé dva roky, využíváme spolupráci se ZÚ letos jen v jednotlivých případech.

Tolik k předběžné informaci o připravovaných Arabských kulturních dnech v tomto roce v Praze. Podrobný program v konečném znění bude uveden na webových stránkách czech-arab.org. později.

Milena Zeithamlová
Společnost česko-arabská

Den Afriky v Brně

Konec května již tradičně patří výročí oslavy osvobození afrických států z kolonializmu a jejich sjednocení v unii. V Brně mají „Dny Afriky“ v sálech Semilasa již dlouhou tradici, jejichž úroveň se měnila rovněž v závislosti na počtu a úsilí Afričanů studujících v Brně.

Nutno říci, že letošní podvečer a hlavně africká noc překonaly všechno předchozí. Bylo „přeplněno“ návštěvníky, z Prahy přijely Jejich Excelence velvyslankyně JAR a Ghany, vysoká delegace Libyjského zastupitelského úřadu, z pražského vedení obou Společností paní ing. Hrušková i brněnské vedení a členové pobočky, starosta městské části Králova Pole a řada dalších hostů. Záštitu převzal primátor Brna. Ale hlavně tam byli Afričané, ze severu, středu i jihu, jejich africké i české ženy a krásné děti – ty tam řádily až do půlnoci – a mnoho příznivců tohoto kouzelného kontinentu, kteří živě dokumentovali, že tento kontinent není v Brně „zemí neznámou“.

Byly projevy, zdravice, živá i reprodukovaná hudba, nechyběly africké tance, v předsálí na návštěvníky čekalo občerstvení, které uvalili sami Afričané, pletení copánků, přehlídky

afrických tradičních oděvů, tombola i prezentace některých zemí včetně výstavy z činnosti naší pobočky, která se těšila značné pozornosti publika.

V rozsáhlém projevu paní velvyslankyně JAR hovořila o současné situaci kontinentu, přednostech i slabých stránkách i perspektivách. Co mě potěšilo zvláště, že vysoce ocenila činnost obou našich Společností pro vzájemnou spolupráci a zdůraznila, že do Brna vždy ráda přijede... Předseda brněnské pobočky ve svém projevu v angličtině představil aktivity pobočky a mimo jiné poděkoval zástupcům ambasád za jejich účast na tak významném dni a zdůraznil, že tím dali celé akci vysoký společensko-sociální status.

Hlavní tíha organizace spočívala na agilním vedení sdružení Solidafrika v čele s předsedou Siaka Koné z Mali (ten také řečnil), které udělalo maximum. Díky tomu všemu byla letošní akce ... no, prostě nezapomenutelná, jako je nezapomenutelná celá Afrika.

Rostislav Tesař
předseda pobočky Brno

Tradiční Den Afriky pro děti i rodiče

I když 4. ročník dnes už v Brně populární akce „Afrika očima dětí“ v ZOO Brno byl v plánu dlouhodobě, bohové naše plánování nebrali v úvahu a dobré počasí nám letos nedopřáli. A tak i účast malých kreslířů a kreslířek byla skromnější proti předchozím rokům a navíc, celé kulturní odpoledne pak probíhalo v přednáškovém sále objektu správy ZOO a ta je stísněná a mimo prohlídkové trasy. A tak i osvědčené „lákadlo“, podmanivé tóny afrických bubnů skupiny Tubabu, byly tlumeny zdmi a tedy nedolehly ke všem, kterým byly určeny.

I přes tyto překážky můžeme hovořit o tom, že akce proběhla dobře a v sále se postupně vystřídaly desítky dětí. Hlavní dík patří zkušeným pracovnícím ZOO paní Vitkové a Hadové, které promptně připravily náhradní prostory, přestěhovaly kreslení, výrobu náhrdelníků a pletení copánků pod střechem, přesměrovaly orientační tabule. V neposlední řadě musíme poděkovat přátelům z organizace SOLID-

AFRIKA, kteří zase zajistili besedu o Africe (předseda Siaka Koné) s dětmi, kouzelníka a dopravili tam dva sudy limonády od sponzorů, a tak si děti dosyta užily zábavy i občerstvení. Podruhé se naši akce zúčastnily i zástupkyně hnutí „Na rovinu“ se svou výstavkou předmětů z Afriky a břišní tanečnicí, představily i svůj program adopce dětí na dálku (přes ně máme adoptovanou i Dianu z Keni). Nechyběla ani prodejní výstavka knih s africkou i arabskou tematikou z Babylonu a závěrečné vyhodnocení a obdarování malých kreslířů.

A co především, byly navázány další kontakty mezi lidmi různých barev pleti a vyznání, a to je nejvyšším cílem těchto akcí a snah všech zúčastněných organizací.

A protože i ZOO hodnotí tuto akci pozitivně, je již domluven jubilejní 5. ročník v roce 2007...

Stanislav Javora
místopředseda Pobočky Brno

STÁTNÍ SVÁTKY A VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Blahopřejeme k významným výročím

**Společnost česko-arabská
a Společnost přátel Afriky
blahopřejí spráteným zemím
k jejich státním svátkům
a významným výročím**

- **Somálsku** k výročí vyhlášení republiky 26. června, resp. 1. července 1960.
- **Burundi** ke Dni nezávislosti získané 1. července 1962.
- **Rwandě** k oslavám Dne nezávislosti získané rovněž 1. července 1962.
- **Egyptu**, který oslaví 23. července státní svátek – Den revoluce z roku 1952.
- **Maroku** k výročí nástupu krále Muhammada VI. na trůn dne 30. července 1999.
- **Beninu** k oslavám státního svátku, připomínajícího získání nezávislosti na Francii 1. srpna 1960.
- **Burkině Faso** k výročí demokratické a lidové revoluce z 4. srpna 1960.
- **Republice Kongo** k oslavám získání nezávislosti a suverenity z 15. srpna 1960.
- **Libyi**, která oslaví Den revoluce 1. září z roku 1969.
- **Svazijsku** k oslavám Dne nezávislosti získané na Velké Británii 6. září v roce 1968.
- **Mali** k státnímu svátku Dne nezávislosti získané v roce 1960, který slaví 22. září.
- **Saúdské Arábii** k výročí sjednocení království 23. září 1932.
- **Guinei Bissau** k oslavám vyhlášení nezávislosti v roce 1973, každoročně připadající na 24. září.

-mh-

Blahopřání ke státnímu svátku Egyptské arabské republiky

Dne 23. července oslaví svůj státní svátek – Den revoluce (roku 1952) Egyptská arabská republika, s níž nás tradičně pojí diplomatické styky a široká ekonomická, technická, vědecká a kulturní spolupráce, které si váží obě strany. Tato tolerantní země na Nilu jako kolébka staroegyptské, koptské a islámské civilizace a kultury sehrává po celá tisíciletí úlohu, která široce překračuje zeměpisné rozměry severovýchodní části afrického kontinentu. V současné době Egypt, nejlidnatější

arabská země, představuje především záruku stability celého regionu díky své důsledné mírové politice, za níž právem sklízí mezinárodní uznání.

Blahopřejeme Egyptu a jeho lidu k jeho státnímu svátku: kéž jsi Egypte, slovy své národní hymny, nadále „nejdražší perlu a jasným znamením na čele věčného času!“

Břetislav Vachala
předseda Sdružení přátel Egypta v ČR

Co je možné stihnout za jediný neobyčejný život

Když jsem si přibližně před dvaceti lety poprvé prohlížela knížku tří autorů „Safari za africkou kulturou“, otevřel se přede mnou úplně nový svět, do té doby zcela neznámý a netušený. Bylo to tak silné, že jsem ani nebyla schopna všechno to nové najednou vstřebat a chápat, a tak postupně a příležitostně tento svět odhaluji doposud. Jelikož se mi nepoštěstilo africký kontinent navštívit, vítám každou pražskou výstavu, která mi ukáže z tohoto umění něco nového.

Pochopitelně jsem se pídila i po autorech této knihy. Brzy jsem se seznámila s dr. Vladimírem Klímou, letošním sedmdesátíkem a členem naší SPA. Bohužel druhý autor – etnomuzikolog Václav Kubica – už svůj život ukončil. Teprve po získání knížky „Světoběžníkem se sadistkou“ jsem objevila především **člověka Aloise Wokouna** – třetího autora a v mých očích i neuvěřitelně silnou, zvědavou, vytrvalou, trpělivou, obdivuhodnou a produktivní osobnost, kterou vzácně potkáte jednou za život.

A tento skromný milý pán – Ála Wokoun, se letos v dubnu dožil neuvěřitelných 80 let!

Když si po válce v pětačtyřicátém jako mladý světachtivý muž začal plánovat svůj život, který by vyplnil poznáváním dálek, jiných kultur a zajímavých lidí, jeho plány se pokusila zničit zákeřná nemoc – poliomyelitida, neboli obrna. Bohužel i věda byla na ni tehdy krátká, a tak s typickou zákeřností donutila mladíka Álu bojovat o splnění svých tužeb na nedokonalých berlích a později na vozíku. Pevná vůle, píle a odvaha mu pomohly jeho cíle naplňovat. Za velmi těžkých podmínek zvládal studium jazyků a dálkově práva a později ještě teorii umění. Kulturní život jej přitahoval od mládí, což odpovídalo jeho výtvarnému nadání a oblibě hudby.

Štěstí měl ve svém soukromí. Nakonec svůj osud spojil s dobře chodící obrnáčkou

a budoucí lékařkou a v příkladně oddaném manželství spolu vychovali tři děti.

Přes všechn handicap zvládal i náročné cestování. Jak na invalidním vozíku po našich silnicích až na Slovensko, tak při různých zájezdech překonával na cestách různé překážky a navštívil nejen několik evropských zemí, ale také sever Afriky, několik zemí Střední Asie a dále Indii, Vietnam, Mongolsko a nakonec i dalekou Kubu.

Po ukončení studia umění přednášel na různých místech pro rozdílné posluchače a především se zaměřil ve svých přednáškách na modernisty. Inspiroval se Picassem a začal se zajímat i o moderní umění Afriky. Cesta nebyla jednoduchá – přes rozvinutou korespondenci s předními umělci afrického kontinentu, získáváním katalogů a výměnou materiálu s galeriemi, univerzitami a muzeji získával poznatky, které pak zúročil ve svých esejích, článcích a ve výše jmenované knize o africkém umění.

Výsledek své činnosti předával i studentům afrikanistiky na Filozofické fakultě UK, a také jsme měli už několikrát možnost poznat jeho odborné znalosti a postřehy z umění a života afrických umělců v našem Bulletinu Společností SPA a SČA.

Mgr. Wokoun jako fundovaný člen organizací vozíčkářů a zdravotně postižených se léta angažoval i pro tyto organizace a také je reprezentoval na různých mezinárodních setkáních – konferencích a kongresech, a tak v Německu, v Británii, v Kanadě a dokonce až v Keni navázal spoustu dalších kontaktů, a v Keni mu také bylo umožněno, aby se zabýval i studiem umění.

Již dříve, ale zejména v posledních letech se Mgr. Wokounovi dostalo zasloužené pozornosti i v našich médiích – především v televizi a ještě víc v rozhlasu, kde bylo mj.

citováno či čteno i z jeho dalších knížek „Slasti vozičkáře“ a „Vyšinutý senior“. Od Vládního výboru pro zdravotně postižené občany dostal třikrát cenu „Vysoká růže“, kterou mu předávali samotní členové vlády.

Álovi Wokounovi především v těžkých dobách nechyběl, ale i v současnosti nechybí vzácný humor. I ve vysokém věku stále píše a rozdává radost.

Přejme mu, aby jeho životní elán vydržel ještě mnoho let, aby mu sloužilo zdraví, a těšme se, že nám dopřeje další informace z africké kultury. Z kontinentu, který je více znám neutěšenými poměry, jsou tyto informace květinou z nehostinné pouště.

Jitka Vlčková
Společnost přátel Afriky

Jean Bedel Bokassa a Středoafriická republika

Středoafriická republika patří mezi země, které po získání nezávislosti prožily více času pod vládou diktátorů a uzurpátorů. K prvnímu převratu došlo 1. ledna 1966 a Středoafriická republika, někdejší francouzská kolonie Ubangi-Šari, se tak stala po Togu, Beninu, Gabonu, Alžírsku a Zairu (dnešní Demokratická republika Kongo) šestou africkou zemí, která zažila státní převrat. Dnes patří mezi země, kde státní správa funguje jen v okolí hlavního města Bangui a kterou provází vzrůstající uprchlická krize v souvislosti s přetrvávajícími rebeliemi na hranicích s Čadem a válkou v Súdánu. Středoafriická republika se rozhodně netěší zájmu mezinárodní veřejnosti, o čemž svědčí i mnohokrát opakované požadavky na zvýšení rozpočtu právě na řešení humanitární krize na severu. Zároveň je to země, která je možná více než jiné bývalé kolonie závislá na Francii. Vzájemné proměnlivé francouzsko-středoafriické vztahy tak definovaly padesát let nezávislosti.

Středoafriická republika díky své geografické poloze nepatřila mezi země, kde by se koloniální správa rozvinula do takové míry jako v Senegalu nebo Mali. Po získání nezávislosti v roce 1960 zdědila jen málo rozvinutou infrastrukturu a velmi omezený počet kvalifikovaného personálu ve státní sféře. Veškerý obchod, který zde existoval, patřil francouzským firmám, zabývajícím se zemědělskou a těžební činností. Koloniální období navíc jen málo vytvořilo národní identitu, což se v následujících letech projevilo v politických a mocenských bojích.

Prvním „národním“ vůdcem byl Barthélémy Boganda, ale jeho předčasná smrt v roce 1959 vytvořila určité politické vakuum, které bylo těžké zaplnit. Vytvořily se dva soupeřící bloky; zatímco francouzské zájmy hájil David

Dacko, nacionalistickou rétoriku uplatňoval Abel Goumba. V září 1960 se stal Dacko prvním prezidentem nezávislé Středoafriické republiky, zatímco Goumba a jeho stoupenci přešli do opozice. Při vzniku nezávislosti podepsal Dacko řadu bilaterálních smluv s Francií, zaručujících Středoafriické republice technickou a ekonomickou pomoc a kvalifikovanou pracovní sílu. Dacko se opíral o své francouzské poradce a jeho režim byl nucen zdvojnásobit až ztrojnásobit daně na financování ambiciózních plánů na rozvoj administrativy.

V roce 1965 nespokojenost s Dackovou vládou rostla a v prosinci téhož roku se s vědomím Francie chystal předat moc do rukou ředitele středoafriické *gendarmerie*, Jeanu Azamovi. Situace se ale vyvinula jinak, než s čím Francouzi původně počítali. Šéf sboru ministerstva obrany, plukovník Jean Bedel Bokassa, v obavě o svůj život, zmobilizoval armádu a strhl moc v zemi na svou stranu; 1. ledna 1966 tak došlo k prvnímu převratu v zemi. Vzhledem k tomu, že události ve Středoafriické republice se nevyvíjely podle francouzských předpokladů, váhalí Francouzi s akceptováním dané situace, zdráhavě tak učinili až v červnu roku 1966. Až do roku 1979 tak vládla jedna strana, Hnutí za sociální rozvoj černé Afriky (MESAN).

Jean Bedel Bokassa sloužil v letech 1939 až 1960 ve francouzské koloniální armádě a byl dokonce vyznamenán za statečnost v Indočíně. Stal se dokonce francouzským občanem a z tohoto důvodu neměl v úmyslu vyřadit Středoafriickou republiku ze sféry francouzského vlivu. V září roku 1967 byl pozván Charlesem de Gaullem do Paříže, kde ujistil svůj protějšek o trvajícím oddanosti Francii. Výsledkem návštěvy bylo podepsání smlouvy

o umístění výsadkářské jednotky ve Středoafrické republice.

Jako řada jiných afrických diktátorů začal i Jean Bedel Bokassa svou vládu sérií populistických kroků, jakými byly stavba centrálního betonového tržiště v Bangui, vytvořením systému veřejné dopravy, svůj první plat věnoval nemocnici v Bangui, podporoval dva státní orchestry atd. Takové činy většina podobných vládců uskutečňuje z toho důvodu, aby budily dojem, že se vláda stará o své občany a tím legitimizuje svoji existenci. Bokassa sestavil vládu schopných jedinců, mezi které se počítal ministr rozvoje Angé Patassé a ministr financí Alexandre Banza. Během následujících let se však situace změnila, neboť Bokassa si roku 1970 kromě prezidentské funkce přisvojil i tři ministerské portfeje a bylo zřejmé, že faktickou moc ve státě má pouze jeden muž. Státní rozpočet se změnil v osobní účet prezidenta, který jím financoval obchody svých společností, již tak zbavených povinností platit daně. Francouzskou hospodářskou pomoc využíval k financování svých projektů. Důkazem jeho protistátní politiky byla nová agrární reforma, která umožňovala hlavě státu vyvlastnění jakéhokoliv pozemku ve prospěch jeho vlastních plantáží.

Nejproslulejší akt prezidenta Bokassy se odehrál roku 1977, když se nechal korunovat císařem a neváhal na tuto honosnou ceremonii utratit 20 miliónů USD, samozřejmě ze státního rozpočtu, což na dlouhá léta znamenalo zlikvidování státní finanční politiky. Bokassa I. tak chtěl napodobit svůj idol, Napoleona I. V posledních letech své vlády byl již Bokassa I. neomezeným vládcem země. Vzhledem k politickému pragmatismu vytvořil armádu založenou na příslušnících jeho etnika M'Baka, policie a *gendarmérie* byla nahrazena pretoriánskou gardou, která sloužila více jako soukromá armáda, absolutně loajální císaři.

V mezinárodní politice se Bokassa snažil udržovat stabilní vztahy především s Francií, na kterou spoléhal zejména v oblasti financí. Obzvláště vřelé přátelství navázal s francouzským prezidentem Valéry Giscard d'Estaingem, který dostával od Bokassy diamanty a byl zván na lovy slonů a jiných zvířat. Fraš-

kovitou epizodou je pak jeho dočasné přijetí islámu, čímž sledoval otevření libyjské štědrosti. Bokassa se o situaci ve svém vlastním státě příliš nezajímal a svoji politickou kariéru směřoval k jedinému cíli, vlastnímu obohacení, což dokládá výše jeho osobního účtu, odhadovaná na 125 miliónů USD. To je sice ve srovnání s jinými diktátory poměrně málo (např. majetek bývalého prezidenta Zairu činil v době jeho politického konce zhruba 10 miliard USD), nicméně rozpočet a bohatství Středoafrické republiky není možné srovnávat s na nerosty bohatými zeměmi, jakými jsou Demokratická republika Kongo nebo Angola.

V letech 1977 až 1979 již míra nespokojenosti s dosavadním režimem dosáhla kritické hranice, katalyzátorem byly protesty v souvislosti se školními uniformami. Bokassa nařídil, aby si žáci pořídili nové školní uniformy, které by nesly císařovo vyobrazení. Výrobu by navíc obstarala jedna z Bokassových žen. V lednu 1979 začali studenti demonstrovat, následné akce připomínaly podobné události z jihoafrického Soweta z roku 1976. Při pokusu o uklidnění nepokojů povolal Bokassa armádu, výsledkem bylo takřka 200 mrtvých studentů. Po těchto událostech byla císařova pozice oslabena a v hlavím městě Bangui následovala vlna stávek. Bokassova snaha o udržení moci za každou cenu mu zároveň zlomila vaz. Jeho spojenec, Valéry Giscard d'Estaing, pozastavil vojenskou pomoc Středoafrické republice a podpořil vytvoření Africké vyšetřovací mise, složené zejména ze zástupců frankofonní Afriky. Prezident Gabonu, Omar Bongo, byl požádán, aby zprostředkoval Bokassovu abdikaci, ten však odmítl odejít dobrovolně. Následná francouzská Operace Baracuda v září 1979 fyzicky sesadila císaře z trůnu. Ten se usadil v Pobřeží slonoviny, kde mu poskytl azyl prezident Houphouët-Boigny, ale poté přesídlil na zámek Hadricourt nedaleko Paříže. V roce 1987 se Bokassa vrátil do Bangui, kde byl uvězněn a odsouzen k trestu smrti, později mu byl tento trest změněn na doživotí. Nicméně, roku 1993 byl propuštěn a o tři roky později ve věku 75 let umírá.

Po svržení Bokassy nastoupil do čela státu opět David Dacko, jeho snahy o zavedení poli-

tických a ekonomických reforem se jeví jako neefektivní a v září 1981 byl svržen generálem André Kolingbou. Kolingba vedl zemi 4 roky jako předseda Vojenské komise pro národní obnovu (CRMN). Ta byla v roce 1985 zrušena a Kolingba jmenoval nový kabinet se zvýšenou účastí civilistů, což bylo prvním signálem k návratu k civilní vládě. Proces demokratizace se urychlil, když byla v následujícím roce vytvořena politická strana Demokratické sdružení Střední Afriky (RDC) a v referendu odsouhlasena nová ústava. Generál Kolingba byl zvolen prezidentem 29. listopadu 1986, ústava zavedla národní shromáždění o 52 členech, zvolených ve volbách následujícího roku. Vzhledem k tlaku z domácí i zahraniční politické scény se roku 1991 rozhodl generál

Kolingba pro přepracování ústavy, která by vytvořila systém více stran. Prezidentské volby za účasti mnoha stran a kandidátů se konaly roku 1992, ale provázela je vážná logistická pochybnost o neregulérnosti.

Další vývoj ve Středoafričské republice by se dal charakterizovat slovy střídavá stabilita, neboť jak v letech 1996–1997, tak v roce 2003 se zatřásla politická scéna a v současné době hrozí zvláště severnímu regionu na hranicích s Čadem humanitární krize v důsledku přetrvávajícího chaosu. Vláda v Bangui totiž není schopna efektivně čelit rebelům v periferních částech země.

Jan Záhořík
Společnost přátel Afriky

Historický význam vzniku RDA v roce 1946

Před 60 lety, ve dnech 18. až 21. října 1946 došlo v Bamaku, tehdejším správním centru Francouzského Súdánu, k významné historické události. Byla zde vytvořena první interteritoriální africká politická strana – Africké demokratické sdružení (Rassemblement Démocratique Africain – RDA). Bamacký sjezd v čele s předsedou strany Félixem Houphouët-Boignyem z Pobřeží slonoviny položil v říjnu 1946 základy jednotného afrického demokratického politického hnutí ve francouzských koloniích Černé Afriky. Africké demokratické sdružení (RDA) sehrálo významnou úlohu v dalším politickém vývoji francouzské Černé Afriky. RDA nebylo politickou stranou v plném vědeckém chápání tohoto pojmu, poněvadž politická strana musí být a vždy zůstává mluvčím určité třídy. Africké demokratické sdružení se nemohlo stát skutečnou politickou stranou v uvedeném slova smyslu a to v souvislosti s tím, že africká koloniální společnost dosud zůstávala nedostatečně třídně diferencovanou. Hlavní třídní rozpor se projevoval uvnitř africké společnosti nikoliv mezi formujícími se třídami africké společ-

nosti, ale jako rozpor mezi francouzskou kolonialistickou buržoazií z jedné strany a zdrcující většinou africké společnosti z druhé strany. V řadách Afrického demokratického sdružení se sjednotili pro uskutečnění svých zájmů afričtí rolníci a plantážníci (např. na Pobřeží slonoviny), afričtí dělníci (v přístavech, na železnicích a v nepočtených průmyslových podnicích francouzské Černé Afriky) a afričtí obchodníci (např. ve Francouzském Súdánu), představitelé mladé africké inteligence, jakož i představitelé sociální vrstvy kmenových špiček.

Všechny tyto rodící se třídy a sociální vrstvy africké společnosti ve francouzských koloniích Černé Afriky se zúčastňovaly na té či oné úrovni politické činnosti Afrického demokratického sdružení. V závislosti od konkrétního vlivu těch či oněch sociálních sil v jednotlivých teritoriích francouzské Černé Afriky se rozvíjela konkrétní politická práce a politický život jednotlivých teritoriálních sekcí RDA.

Je zcela přirozené, že třídně rozříštěný charakter Afrického demokratického sdružení, podmiňující ideologické disonance a různorodost

rodost názorů jak mezi jednotlivými členy, tak mezi teritoriálními sekcemi RDA, předurčil organizační rozčleněnost jak jednotlivých sekcí, tak i Afrického demokratického sdružení jako celku.

Organizační zásady RDA byly zakotveny ve dvanáctibodovém statutu RDA, přijatém bamackým ustavujícím sjezdem. Africké demokratické sdružení (RDA) bylo podle svých stanov federací afrických stran francouzské Černé Afriky a Francouzského Somálska, fungujících v jednotlivých koloniálních teritoriích. Každá strana patřící k RDA musela mít kromě svého lokálního názvu označení „Sekce Afrického demokratického sdružení“ (např. Demokratická strana Pobřeží slonoviny, sekce RDA; Parti Démocratique de la Côte d'Ivoire, section du RDA). Současně každé území mohlo být zastoupeno v Africkém demokratickém sdružení pouze jednou stranou, jsoucí územní sekcí RDA. Za oblast své činnosti RDA považovalo osm území Francouzské Západní Afriky, čtyři území Francouzské Rovňkové Afriky, dvě svěřenecká území (Togo a Kamerun) a východoafrické území Francouzského Somálska. Teritoriální sekce RDA však nebyly vytvořeny ve všech zmíněných koloniálních teritoriích. Z celkového počtu 15 území byly tyto teritoriální sekce RDA založeny v následujících 11 francouzských koloniálních teritoriích (Pobřeží slonoviny, Senegal, Francouzská Guinea, Francouzský Súdán, Horní Volta, Niger, Dahome, Kamerun, Francouzské Kongo, Čad a Gabun).

Hlavním cílem Afrického demokratického sdružení bylo vyhlášení osvobození francouzských kolonií Černé Afriky od koloniálního jha cestou potvrzení jejich politické, ekonomické, sociální a kulturní osobitosti. Zrovnoprávnění národů francouzské Černé Afriky bylo spojováno Africkým demokratickým sdružením se svobodně vyloženým připojením se k unii „frankofonních“ národů a národností, založené na rovnoprávnosti.

RDA se stalo první interteritoriální africkou národně osvobozenou frontou. Africké demokratické sdružení se stalo hnutím sociálního, politického, rasového, kulturního a náboženského charakteru v koloniích Černé Afriky.

Úkoly Afrického demokratického sdružení byly určeny základní programovou politickou direktivou sjezdové rezoluce RDA v říjnu 1946, z níž byla evidentní snaha RDA:

1. o organizační rozšíření a upevnění RDA;
2. o využití existujícího francouzského volebního zákona k prosazení afrických demokratických a pokrokových poslanců do francouzského parlamentu;
3. o vytvoření jednotného seskupení afrických poslanců ve francouzském parlamentu pro boj za práva Afričanů, proti francouzskému kolonialismu.

V boji proti kolonialismu RDA bojovalo především za obranu práv původního afrického obyvatelstva. Přitom projevy a formy tohoto boje byly různorodé.

Stoupenci RDA vystupovali proti nezákoně praxi nucených prací, existující ve francouzských koloniích Černé Afriky, nehledě na zákon o zrušení a zákazu nucených prací v „zámořských teritoriích“ Francie. Africké demokratické sdružení vystupovalo rozhodným způsobem proti imperialismu a kolonialismu, ztělesňovaným francouzskou koloniální správou, jak ve prospěch všeho afrického obyvatelstva, tak i ve prospěch jeho jednotlivých vrstev a tříd.

Například vrstvou afrického obyvatelstva, jež se stala objektem pozornosti ze strany RDA, byli rovněž váleční veteráni (anciens combattants), kteří se zúčastnili bok po boku s Francouzi boje proti společnému nepříteli – německému fašismu. Africké demokratické sdružení aktivně vystupovalo za práva Afričanů – válečných veteránů vůbec, a za zvýšení jejich penzí zvláště.

RDA hrálo v té době – ve druhé polovině 40. let – vynikající roli v politickém životě francouzské Černé Afriky, nehledě na některé nedostatky v práci této africké politické strany, plynoucí z příčin jak subjektivních, tak objektivního charakteru. Vliv RDA byl v různých francouzských koloniích rozdílný. Hlavní oporou Afrického demokratického sdružení v té době se stala vlastně předsedy RDA Félix Houphouët-Boignyho – Pobřeží slonoviny. Afričané z této země tehdy tvořili 80 % členstva interteritoriálního RDA. Dostí značným byl vliv RDA také v sousední Horní Voltě. Ve

Francouzské Rovnickové Africe byl vliv Afrického demokratického sdružení obzvláště zřejmý v Kongu a v Čadu.

Závěrem nutno připomenout, že ustavujícímu sjezdu RDA předcházelo v září 1946 uveřejnění zásadního Manifestu RDA, který podepsali v Paříži následující afričtí politici činitelé: Félix Houphouët-Boigny, poslanec za Pobřeží slonoviny; Lamine-Guèye, poslanec za Senegal a Mauretánii; Jean Félix Tchicaya, poslanec za Gabun a Střední Kongo; Sourou

Migan Apithy, poslanec za Dahome a Togo; Fily Dabo Sissoko, poslanec za Súdán a Niger; Yacine Diallo, poslanec za Guineu a Gabriel d'Arboussier, bývalý poslanec za Gabun a Střední Kongo (později se k nim připojil poslanec za Senegal Léopold Sédar Senghor, který nebyl přítomen v Paříži v době podpisu manifestu RDA).

Josef Poláček
Společnost přátel Afriky

Ženy ve veřejném životě a v procesech rozhodování

Téma letošního Mezinárodního dne za práva žen

Proč věnovat některý den připomínce úsilí žen za dosažení rovnoprávného postavení? Když členské státy Valného shromáždění OSN schvalovaly v roce 1975 rezoluci o zavedení Mezinárodního dne žen, vysvětlily své počinání dvěma důvody. Za prvé bude tento den uznáním skutečnosti, že se podpora míru, sociálního rozvoje a lidských práv a základních svobod na celém světě neobejde bez aktivní účasti, rovnosti a rozvoje žen, a za druhé bude oceněním ženské role při posilování

mezinárodního míru a bezpečnosti. Pro ženy má však tento den ještě širší význam – připomíná jim, jak daleko pokročily ve svém boji za rovné postavení, mír a rozvoj. Zároveň pro ně představuje příležitost navázat kontakty a sjednotit se s cílem dosáhnout významnějších změn.

Padesátá výroční schůze Komise pro postavení žen, která se uskutečnila ve dnech 27. února až 10. března v New Yorku, se zabývala rolí žen ve významných pozicích s rozho-

Ženy v čele států a vlád ve volených pozicích (k 1. 3. 2006)

STÁT	TITUL	JMÉNO
Bangladéš	Předsedkyně vlády	Khaleda Zia
Filipíny	Prezidentka	Gloria Macapagal-Arroyo
Finsko	Prezidentka	Tarja Halonen
Chile	Prezidentka	Michelle Bachelet Jeria
Irsko	Prezidentka	Mary McAleese
Libérie	Prezidentka	Ellen Johnson-Sirleaf
Lotyšsko	Prezidentka	Vaira Vīke-Freiberga
Mosambik	Předsedkyně vlády	Luisa Dias Diogo
Německo	Kancléřka	Angela Merkel
Nový Zéland	Předsedkyně vlády	Helen Clark
Svatý Tomáš a Princův ostrov	Předsedkyně vlády	Maria do Carmo Silveira

dovacími pravomocemi. Nedávná zprava OSN pro komisi zdůrazňuje, že s výjimkou Chile, Libérie a Německa, kde byly do vysokých státních funkcí nedávno zvoleny ženy, zůstává pokrok při začleňování žen do vedoucích pozic a rozhodovacích procesů na celém světě příliš pomalý. „V uplynulých deseti letech došlo k nejrychlejšímu zvýšení zastoupení žen v parlamentech. I při tomto tempu však bude dosaženo rovného zastoupení žen a mužů v zastupitelských orgánech nejdříve v roce 2040,“ uvedla Rachel Mayanjová, zvláštní poradkyně generálního tajemníka OSN pro otázky rovného zastoupení pohlaví, na tiskové konferenci u příležitosti Mezinárodního dne žen.

V dalších oblastech, jako jsou podnikatelská sféra, vysoké školy, občanská společnost, sdělovací prostředky a soudnictví, je pokrok ještě pomalejší.

- **Ženy v podnikatelské sféře:** Podle výzkumu Mezinárodní organizace práce (ILO) z let 2000 až 2002 zastávalo manažerské pozice pouze 20 až 40 procent žen v 48 ze 63 zemí, u nichž byla tato data dostupná. Celosvětově je zaměstnáno v pracovních pozicích s nižším statutem více žen než mužů. Naopak méně žen než mužů vlastní podniky a najímá další zaměstnance.

- **Ženy v politice:** Zatímco podíl žen v parlamentech je nyní nejvyšší v historii (celosvětově jde o 16,3 procenta), je to pouze nepatrné zvýšení od roku 1975, kdy to bylo 10,9 procenta. Arabské ženy mají v politice nejnižší zastoupení. Současných 8,2 procent žen v dol-

ních komorách parlamentů arabských států je nicméně dvojnásobkem stavu před osmi lety. To je dáno zejména uplatněním různých typů kvót např. v Džibutsku, Jordánsku, Iráku, Maroku nebo Tunisu.

- **Ženy ve sdělovacích prostředcích:** Zatímco v mnoha zemích stoupl v posledním desetiletí počet žen zastoupených v mediálních organizacích na pozicích nízké a střední úrovně, počet žen ve vyšších funkcích zůstává nízký. A to jak v tradičních médiích, kam patří tisk, rozhlas a televize, tak v nastupujícím sektoru telekomunikací, multimédií a internetových médií. Z databáze Evropské unie pro data o ženách ve vysokých funkcích vyplývá, že v roce 2001 zastávalo nejvyšší manažerské funkce v telekomunikačním průmyslu v celé Evropě pouze 9 procent žen.

- Přestože vzrůstající počet žen dosahuje vysokoškolského vzdělání, často s lepšími výsledky než muži, **ženy v akademickém prostředí** většinou nenacházejí trvalé zaměstnání a nedosahují ani na možnosti financování svých výzkumů v takové míře jako muži.

Zpráva OSN podotýká, že přestože dochází ke zvyšování zastoupení žen, automaticky to neznamená, že se věnuje pozornost rovnosti pohlaví v politických procesech. „Zvyšování zastoupení žen musí doprovázet zvyšování jejich počtu ve významných funkcích nebo zlepšení možností ovlivňovat politické rozhodování,“ uvádí zpráva.

(Převzato z Fakta a čísla OSN, březen 2006)

Výběr se současné alžírské poezie

Zdálo se mi, že jsem ve své zemi...

*Zdálo se mi, že jsem ve své zemi
Po probuzení jsem zjistil, že jsem
v exilu*

*Jediné rány nebyly ušetřeny
Jsme my, děti Alžíru
A země naše se staly vězením*

*Zavírají nad námi dveře
Když voláme, tak,
Pokud odpoví,
Říkají:
Teď jsme tu my – tak mlčte!*

*Jen klidně spi, času je dost
Teď nejsi tím, kdo slovo má
(Lounis Ait Menguellat)*

Vdavky

*Jeden pruh černé
Jeden pruh bílé
Jeden pruh rudé
Oči
Zuby
A rty
Kapky potu*

*Strnulý karneval
A jako v přestrojení
S gandurou zlatou*

*Na rukou ornamenty
Na nohou hennu
Pohledy lidí
Kvílení píšťal
Podobné plačkám
Z Konstantiny*

*Jeden pruh černé
Jeden pruh bílé
Jeden pruh rudé
Květiny
Splývavé figury
Oslavný jekot žen*

*Strach
Manžel
Štěstí
A srdce, které bije na poplach
Bez konce*

*Manžel
Štěstí
Košile od krve
Pohana sousedů
Slzy
Radost
V převleku strach
Strnulý karneval
Jeden pruh černé
Svírá se žaludek
Jeden pruh bílé
Stehna se svírají
Jeden pruh rudé
Oslava je v plném proudu
Manžel dopřává si medu
Jedné noci
Znásilnění
Povolené
Potvrzené
Posvěcené
Košile od krve
Pohana sousedů
Kapky potu
A srdce, které bije na poplach
Bez konce*

*Pak už jen vařit
Umývat plenky
Uhýbat ranám
A rodit děti
Dokud to půjde*

*Jeden pruh rudé
Jeden pruh černé
Jeden pruh bílé
Oslava jde dál
Ale bez úsměvu
(Rachid Boudjedra)*

Znám větší potěšení, než je báseň,

*Byl by jím život u tvých nohou
V záchvěvech tvého
Mladického smíchu
Uslyšet zpívat
Slavíky savan*

*Ve spěšném mumlání vánku
A nařikavém zpěvu národů lásky
Maličká, s očima
Černějšíma než má duše
Přijmi mne ve svém měkkém loži
A já ti písní ohňů zazpívám...!
Uzavřen v růži od její vůně umírám
Mé rty se chvějí ve větru polibků...
Z tvých rtů se řine
Co rudější je nežli krev!*

*Ženo, temná, s očima, co jsou
zloba sama*

*Vem si mne, přišla chvíle pátek
zuřivých
Ať hoří krev v tělech našich vášnivých!
Podívej! Teď bledší jsem než luna
A na kolenou klečím před tvým
šarmem
Čekám. Mé srdce co chvíli bije na
poplach
Nešťastné chvíle mé hodina
Nastává
Prosinec pláče a – zbledlý –
Přichází
Však nevadí, že mizí lesk, že
Odchází
Tvůj smích jak kouzlo ve mně
Zůstává...*

(Kateb Yacine)

Připravil Ondřej Krátký

Prezentace africké kultury na letošní Letní filmové škole

Letní filmová škola (LFŠ) vznikla původně jako tradice pravidelných setkání zástupců filmových klubů – první seminář se konal již v roce 1964. Až do roku 1992 byla uzavřenou interní akcí, ale posléze se začala rozrůstat do mnohem větších rozměrů. Postupně byl program LFŠ rozdělen do hlavních – žánrových, regionálních atd. – opakujících se cyklů a počet těchto cyklů se neustále rozšiřoval. Dá se říci, že tato kulturní – především však filmová – akce dosáhla úrovně srovnatelné s velkými filmovými festivaly.

Asociace filmových klubů, která je hlavním organizátorem LFŠ, dovedla – zejména v posledních 10 letech – letní setkání v Uherském Hradišti ke statutu originální a jedinečné kulturní události, a to v porovnání nejen s domácí, ale i světovou konkurencí. Její specifická atmosféra přitahuje čím dál tím více významných tuzemských i zahraničních režisérů a filmových tvůrců, kteří LFŠ pravidelně navštěvují. Znamená to, že roste nejen kvalita, ale také šíře uvedených filmů. Program LFŠ je

nadále propojován i s jinými druhy umění, jakými jsou divadlo, hudba, výtvarnictví a další žánry.

Na tiskové konferenci k Letní filmové škole, které jsem se v polovině května zúčastnila, překvapili organizátoři přítomné rozsahem a invencí letošního programu. Pro nás, zájemce o subsaharskou Afriku, je především zajímavé, že součástí letošní LFŠ bude u nás dosud největší přehlídka filmů z celé historie africké kinematografie. Byla potvrzena projekce již 42 celovečerních a 20 krátkých či středometrážních filmů. Potvrzena byla i účast několika nejvýznamnějších afrických režisérů – např. Souleyman Cissé z Mali je také členem poroty na festivalu v Cannes. Mimo něj jsou na LFŠ rovněž akreditovaní tvůrci z Pobřeží slonoviny, Mauretánie, Madagaskaru, Konga a Senegalu.

K přehlídce filmů je připravováno několik doprovodných akcí z jiných oblastí subsaharské afrokultury – unikátní výstava soch ze Zimbabwe (Taganenge), výtvarné práce

z Konga, řezbářské práce z kmene Makonde v Tanzánii, ale také dokumenty z výprav našich cestovatelů do Afriky (Emil Holub, Hanzelka a Zikmund, z putování J. Bauma a F. V. Foita či z expedice Lambaréné). Zajímavá bude i ukázka filmů, která reprezentuje evropský pohled na Afriku v určitém historickém období. Filmové kotouče tak přiblíží nejen život v Senegalu, Mali, Madagaskaru, Etiopii, Pobřeží slonoviny, Burkina Faso, v JARu, Kamerunu, Mauretánii, Kongu a v Guinea-Bissau, ale ukážou i vnímání Afriky umělci z Francie, Velké Británie, České republiky, Německa, Belgie a USA.

Plánované jsou komponované programy, které tvoří součást africké kultury – hudba, tanec (kromě zahraničních se představí i několik domácích „afrických“ skupin), jazyk, filozofie a také stravování či programy pro děti.

Přítomni budou i afričtí výtvarníci – např. malíř z Konga či královský řezbář Ašantů z Ghany. Účast přislíbila i hlavní představitelka a spoluzakladatelka organizace „Novica“ z Brazílie, která podporuje a finančně pomáhá umělcům z rozvojových zemí včetně Afriky (organizovaným ve třech tisících uměleckých družstev).

Další neméně zajímavou událostí z bohatého programu LFŠ je největší přehlídka kanadské kinematografie v ČR včetně osobní účasti kanadských režisérů a tvůrců a účast v dalších významných osobností světové kinematografie (např. z Polska, Ruska, Ázerbájdžánu, Francie a Slovenska). Přítomni budou i letošní jubilanti českého filmového umění a některé novinky (předpremiéry) české filmové tvorby.

Nejrozsáhlejším cyklem, uvedeným v rámci přehlídky, bude téma „Člověk a příroda“ zahrnující i množství workshopů, panelové diskuse či výstavy fotografií. Novou sekci je pak přehlídka desítky filmů – významných děl, které ovlivnily dějiny světové kinematografie.

Zájem o LFŠ je už mnoho let velký – např. v loňském roce bylo na tomto festivalu jen mezi akreditovanými 4 300 účastníků a hostů, a letos se počítá s ještě větším zájmem.

Proto je třeba se o účasti v Uherském Hradišti brzo rozhodnout.

Letní filmová škola se koná od 21. do 30. července (více na www.lfs.cz).

Jitka Vlčková
Společnost přátel Afriky

Africký obchodák

Do města přijíždějí další a další povozy s vesničany a zbožím. Město už je přichozích vesničanů plné a povozy stojí na jeho okraji, aby se dalo ulicemi vůbec projít. Všichni spěchají, aby nepropásli poledne, kdy dnešní trh kulminuje. Nejlepší šance uzavřít obchody a nakoupit potřebné věci. Událost, která se koná jen jednou za týden.

Tak, jako se u nás chodí nakupovat do obchodu, se v Africe (a vlastně většinou rozvojových zemí) chodí nakupovat na trh. Ne že by zde nebyly žádné obchody. Ty zde jsou, ale většinou jen ve větších městech. Lidé, kteří žijí na vesnici, jsou odkázáni na to, co si sami vyrobí a vypěstují, a na to, co nakoupí právě na trzích. A nebo smění či prodají a za získané peníze zase nakoupí. Trh je pro ně vlastně takovým obchodákem. Navíc i společenskou událostí, na kterou je potřeba se řádně připravit. Slavnostním oblečením počínaje a balením zboží konče.

S trhy se setkáváme po celé Africe. Někde jsou již méně autentické, jinde jimi místní lidé stále naprosto žijí. Za zmínku rozhodně stojí největší krytá tržnice východní Afriky Merkato v etiopské Addis Abebě, v západní Africe jsou vyhlášené trhy ve městě Gorom-Gorom v Burkině Faso. Ale zajímavé trhy se dají potkat kdekoli. To jsem zažil i já při cestě po západoafrické zemi Mali.

Při návštěvě města Gao jsem se od místních dozvěděl, že pár desítek kilometrů za městem u vesnice Djébock se každý týden koná trh s dobyt看, kam se sjíždějí obchodníci a vesničané z celého okolí. Událost, kterou jsme si nemohl nechat ujít. V příslušný den jsem autem opustil město a vydal se směrem k Djébock. Oblast leží již na okraji pouště a tak cesta vedla více pískem než po nějaké cestě. Dodnes nechápu, jak řidič věděl, kam má jet. Ale nakonec jsem po dvou hodinách dorazil

do vesnice, kde již byl trh v plném proudu. Prostranství okolo celé vesnice bylo obleženo lidmi. Všude postávali velbloudi, kteří prodejí rozhodně dominovali. Mezi nimi se proplétaly hloučky Tuaregů, kteří si zvířata prohlíželi a občas smlouvali. Na první pohled zde čekala spousta zvířat, ale nezdálo se mi, že by příliš často měnila majitele. Obchodu se zvířaty se věnovali výhradně muži. V jednom místě byla plotem ohraničená rozlehlá plocha, kde se prodávaly ovce a kozy. Zde byl frmol. Mečení zvířat, křik mužů a přetahování o zvířata během smlouvání vytvářelo hektickou atmosféru. Zde jsem o obchodu, který byl v plném proudu, již nepochyboval. V další části jsem našel sekci, kde se prodávali oslové. Každý si zde mohl přijít na své. Uvnitř vesnice bylo tržiště, kde se prodávaly spotřební věci. Zde byly již k vidění jak ženy, tak i muži. Největší zájem byl o sůl, prodávaly se zde solné desky dovezené až z dalekých solných dolů v Taoudenni, o sypaný čaj a cukr. Minimum věcí, které Tuaregové potřebují k životu. K vidění byla ale i krásná dřevěná malovaná sedla na velbloudy a spousta jiných užitečných věcí. Jak běžel čas, obchod slábl a začaly se tvořit malé karavany, se kterými Tuaregové odjížděli do svých vesnic. Děti vysadili na velbloudy, které sami vedli, či se starali o pobíhající stáda dobytka. Ti movitější či z města Gao oblehli staré jeepy a také pomalu odjížděli.

Zcela jinou atmosféru má městský trh v Djenné ve středním Mali. Město samo o sobě je velmi zajímavé. Leží na malém ostrově na řece Bani a jeho dominantou je největší hliněná stavba světa – Velká mešita. Současná stavba byla postavena sice v roce 1907, ale mělo by se jednat o kopii Velké mešity postavené již v roce 1280 králem Koi Konboro, poté co přijal islám. Mešita stojí na okraji velkého náměstí, kde se koná pravidelný pon-

dělní trh. Sem se dostávám kolem desáté hodiny. Přípravy na trh jsou již v plném proudu. Muži pomáhají stavět stánky, ženy si chystají zboží. Některé již zasedly na zem v bočních ulicích, kde si na dekách rozložily své zboží. Trh ještě zdaleka nezačal, ale už je zde celkem mumraj. Na okraji stojí velký nákladák, který je plný manga. Tedy spíš byl. Ovoce je již vysypáno na zemi, ženy si ho dávají do ošatek, které nosí na hlavách a odcházejí ho nabízet lidem. Řidič mi vysvětluje, že jeli celou noc z malé vesnice u města Sikasso na jih Mali, aby zde ovoce prodali. Takový má tento trh věhlas. Jdu se projít do bočních ulic a vyčkat poledne, kdy trh kulminuje. Ulicemi se ženou povozy tažené koňmi nebo osli a přivázejí další a další vesničany. Nemine minuta, abych neviděl jeden povoz přijíždět. V jednu chvíli jich je celá kolona. Někde sedí jen pár lidí, jinde se veze více rodin. A také samozřejmě zboží. Vozy jsou naloženy různými pytli, za boky visí přivázané slepice. Každé místo je využito. Docházím až k okraji města, kudy vozy jezdí. Tudy se trousí i spousty prodavačů pěšky z blízkého okolí. Vzpřímeně kráčící ženy nesou na hlavách ošatky a koše se zbožím a mizí v uličkách města. Obracím se a jdu za nimi. V jedné boční ulici mívám malý trh s dobytkem, kde se prodávají kozy a ovce. To je doména mužů. Jinak se zde obchodu věnují spíše ženy. Je poledne, a tak se vracím na centrální náměstí. Dav lidí rádně zhoustnul. Bočními ulicemi nejde skoro projít, kolik je zde nakupujících a prodavačů. Zde můžete nakoupit snad vše,

co pro život v Mali potřebujete. Velké dýně používané jako tradiční nádoby, ale i nádoby moderní, ovoce, zeleninu, koření, ale i různé lektvary a fetiše pro domorodé šamany, oblečení, ale i rádio, sešity a tužky, obilniny, no mohl bych pokračovat dlouho. Trh v Djenné je opravdu pestrý.

V Mali jsem viděl ještě mnoho trhů, ale rád bych se zastavil už jen u jednoho. Tím byl městský trh v Ségou. Může se zdát, že je velmi podobný tomu v Djenné. Na první pohled to je pravda. Oba se konají ve městě a všude se nabízí spousta podobného zboží. Tím ale podobnost končí. Atmosféra v Ségou je úplně jiná. Není zde žádné centrální náměstí, kde se trhovci snaží shromáždit. Všichni jsou rozprostřeni v uličkách okolo přístavu. Není zde taková hustota lidí, o to větší je plocha, kterou trh zabírá. A hlavně, trh začíná na nábřeží řeky Niger. Stačí se sem postavit a pozorovat přijíždějící lodě, kterými se sjíždějí vesničané. Na rozdíl od Djenné na trhu uvidíte minimum povozů. Život se zde točí kolem řeky. Atmosféra na nábřeží, kde lodě parkují a kudy prochází většina lidí a zboží, je neopakovatelná.

Taková běžná věc jako nakupování. Napadlo by Vás ji pozorovat? V Africe to má něco do sebe.

Poznámka:

Vesnice Djébock leží na východě Mali u města Gao na okraji pouště Sahara, kde většina obyvatel patří mezi Tuaregy. Naproti tomu města Djenné a Ségou leží ve střední oblasti Mali s odlišným etnickým složením, než je východ země.

Michal Šoch

Konference „Evropská unie a rozvoj Afriky“

Ve dnech 23. a 24. března 2006 se v pražském Emauzském klášteře uskutečnila konference „Evropská unie a rozvoj Afriky“, kterou uspořádalo Francouzské centrum pro výzkum v sociálních vědách (CEFRES) a Rozvojové středisko Ústavu mezinárodních vztahů (ÚMV).

Konference se zúčastnilo přibližně šedesát zástupců diplomatické, akademické a nevládní sféry z „nových“ i „starých“ členských států EU (mj. z Francie, Maďarska, Polska, Estonska, Slovenska a Německa).

Konferenci zahájili francouzský velvyslanec v Praze Joel De Zorzi, generální ředitel

pro rozvojovou spolupráci francouzského ministerstva zahraničních věcí Philippe Etienne a vrchní ředitelka teritoriální sekce II. MZV ČR Helena Bambasová.

V bloku zaměřeném na otázku, zda je Afrika relevantní pro nové členské státy, vystoupil prof. Luboš Kropáček z Ústavu Blízkého východu a Afriky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy s příspěvkem shrnujícím vztahy mezi novými členskými státy (zejména pak ČR) a Afrikou. K tématu se vyslovil následně Pavel Mikeš za odbor Blízkého východu a Afriky MZV ČR. Ředitelka odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci MZV ČR Hana Ševčíková poté prezentovala rozvojovou spolupráci ČR. Její vystoupení doplnil o příklady z Maďarska László Vizi z maďarského ministerstva zahraničí. Viceguvernér Rozvojové banky Rady Evropy Krysztóf Ners se poté věnoval otázce, do jaké míry jsou zkušenosti reformem ve střední a východní Evropě uplatnitelné v Africe, se závěrem, že uplatnitelnost je spíše omezená. Otázku dále diskutoval Philippe Rusin z institutu CEFRES.

Další příspěvky se věnovaly strategii EU pro Afriku. Jean-Jacques Gabaz z Univerzity Paříž-jih ve svém příspěvku poukázal na

nástup nových mezinárodních hráčů na africký kontinent, zejména pak na zvyšující se aktivity Číny. Značná pozornost byla věnována i otázce harmonizace aktivit poskytovatelů rozvojové pomoci. Diskutována byla problematika začlenění Evropského rozvojového fondu do obecného rozpočtu EU, otázka oddlužení afrických zemí a téma inovativních nástrojů financování rozvoje. Řada příspěvků se týkala vztahu obchodu, rozvoje a rozvojové spolupráce, přičemž důraz byl kladen na tzv. „pomoc pro obchod“ (*aid for trade*), tj. podporu budování kapacit pro vývoz z afrických států. Stranou pozornosti nezůstala ani otázka boje proti infekčním chorobám, přičemž zvláště zajímavý byl příspěvek MUDr. Marcela Drlíka se zkušenostmi ze Středoafričské republiky. Diskutována byla také otázka podpory Evropy posilování míru a bezpečnosti v Africe.

Konference „Evropská unie a rozvoj Afriky“ ukázala, že téma vztahů mezi Evropou a Afrikou je velmi aktuální a že se bude ve stále větší míře týkat i nových členských států EU.

Petr Jelínek
Ústav mezinárodních vztahů

VIVA AFRICA 2006

I. ročník konference věnované Africe

Dne 31. března proběhla v prostorách Státní vědecké knihovny v Plzni konference nazvaná VIVA AFRICA 2006. Akci pořádalo plzeňské sdružení Cultura Africa ve spolupráci se Západočeskou univerzitou. Jedná se o první v řadě zamýšlených konferencí zaměřených na nejrůznější problematiky spojené s Afrikou. Organizační tým (Mgr. Tomáš Machalík, Bc. Jan B. Mwisigwa a Mgr. Jan Záhořík) pozval na konferenci nejvýznamnější české afrikanisty a antropology a výsledkem bylo dle slov řady účastníků zdařilé a snad i průlomové setkání, které možná stojí na počátku nové afrikanistické tradice v Plzni. Záštitu nad konferencí převzal vedoucí Kated-

ry antropologie Fakulty filozofické ZČU v Plzni doc. RNDr. Ivo T. Budil, Ph.D., který také konferenci zahájil svým příspěvkem na téma „Britsko-zulská válka roku 1879 v globální perspektivě.“ První panel byl koncipován jako historický s ohledem zejména na koloniální dějiny Afriky. Druhý panel byl věnován africké kultuře a společnosti a třetí, závěrečný, byl tvořen příspěvky, které se týkaly problémů současné Afriky.

Z významných hostů je třeba jmenovat především profesora Josefa Kanderta (Proměny tradičních afrických kultur) a profesora Václava Blažka (Jazyky Afriky), dále dr. Petra Skalníka (Může náčelnictví přispět k rozvoji

demokracie v Africe?), dr. Hanu Novotnou (Africká renesance – mýtus nebo realita?), dr. Pavla Mikeše (Stát a jeho krize v současné Africe) či dr. Alemayehu Kumsu (Etiopie od vzniku moderního státu do současnosti). Kromě již zmíněných organizátorů zde vystoupil i Ondřej Zapletal, koordinátor pro Afriku společnosti Člověk v tísni, doktorandka na FF ZČU Mgr. Kateřina Mildnerová (Tradiční náboženství vodun v Beninu) a také etiopská studentka Lékařské fakulty v Plzni Messaye Gezahagne (AIDS v Africe). V publiku pak zasedlo několik neméně významných hostů, z nichž jmenujme ing. Marii Hruškovou ze Společnosti přátel Afriky, senátora MUDr. Richarda Sequense, nebo ředitele Odboru Blízkého východu a Afriky Ministerstva zahraničních věcí České republiky p. Staška.

Večer po konferenci následoval pro aktivní účastníky a pozvané hosty program ve znamení gastronomického překvapení, neboť africké studentky a členky sdružení Cultura Africa připravily v klubu Brázda řadu pokrmů z několika afrických zemí, mj. z Etiopie, Ugandy, Nigérie, Keni, Egypta, Namibie a Ghany.

Následujícího dne, 1. dubna 2006, se konal v Music baru Anděl doprovodný kulturní pro-

gram, složený z promítání senegalského filmu Molaade režiséra Sembena Ousmana, představení tradiční namibijské svatby Engoma, módní přehlídky v afro-stylu, koncertu skupiny Tshikuna a R'n'B afterparty. Mezi nejvýznamnější návštěvníky kulturního programu patřila opět ing. Marie Hrušková a Kofi Nkrumah, předseda Humanitas Afrika.

Sdružení Cultura Africa se zavázalo navázat spolupráci s plzeňskou pobočkou Společnosti přátel Afriky a podpořit tak rozvoj kulturních a vzdělávacích programů zaměřených na Afriku v plzeňském regionu. Výsledkem snahy organizačního týmu VIVA AFRICA 2006 bude sborník, složený z příspěvků z konference, který by měl být publikován v polovině roku 2006. Příští rok, opět na konci března, se bude konat VIVA AFRICA 2007, která již bude koncipována jako dvou denní mezinárodní konference s bohatým doprovodným kulturním programem v africkém stylu. Věřme, že se plány organizátorů podaří uskutečnit a že Plzeň bude moci opět zažívat atmosféru v rytmu a vůni Afriky.

Jan Záhořík
Společnost přátel Afriky

Zájmy EU a USA v poválečném Iráku: shoda a neshoda

**Příspěvek přednesený na konferenci
„Válka v Iráku a Evropská unie“
konané v Praze dne 8. 4. 2006**

Tato konference se koná v nejkritičtější době celé historie Iráku, v době, kdy se rozhoduje nejen o osudu národa a celé země, ale i o zemi, která je kolébkou civilizací. Ve svém skromném příspěvku předložím některé rysy reality související s tématem konference, a to s konkrétní vizí o shodách a neshodách zájmů USA a EU v poválečném Iráku.

Snahou tohoto příspěvku je rovněž zamyšlení nad otázkou: Jak může EU prosadit své zájmy v poválečném Iráku?

Na tomto místě je nutno připomenout, že zahraniční politiku Velké Británie v Iráku, a to před válkou i po ní, nelze prezentovat jako součást míněné konzistenční a konsolidační zahraniční politiky EU. Obecně je výrazně odlišná od rámce EU a de facto následuje zahraniční politiku USA, a to ve všech detailech.

Znalá evropská veřejnost oprávněně klade praktické otázky: Jsou zájmy EU v poválečném Iráku v koalici, nebo v opozici se zájmy

USA? Jde o protikladné, nebo o jednotné zájmy?

Zkusme nejdříve definovat zájmy obou stran USA a EU v Iráku, a to nikoliv jen poválečném.

Tyto zájmy se ve své podstatě neliší, jde jednoduše o životně důležité, neboli existenční zájmy každé z těchto bytostných soustav, jde o globální a strategickou rovnováhu politických a ekonomických zájmů nejen v Iráku, ale v celé oblasti, jde také o bezpečnostní zájmy. Hmatatelně lze jmenovat dvě věci, o které jde především: nesmírně bohaté zásoby surovin země (de facto nejen Iráku, ale v celé tamější oblasti) a bezpečnost Izraele v tomto neklidném regionu.

Iráckou otázkou je nutno vidět a analyzovat v kontextu regionálního a celosvětového propojení. Irák se stal prvním zkušebním kamenem nového uspořádání v celém regionu, záměrně naplánovaného americkou administrativou. Tudíž irácký problém není a dlouho nebude vnitropolitickou záležitostí.

Zkusme nejprve identifikovat status, ve kterém se nachází Irák dnes. Na jedné straně jedni tvrdí: je to okupace, ale nikoli tradičního obecně známého charakteru; je to klasicky známý protektorát; je to nefunkční státní suverenita; je to otevřené válečné pole; je to ohnisko a dějiště světového terorismu; je to největší morálně politický úpadek v dějinách země – a tato tvrzení nejsou zdaleka všechna. Stručně řečeno se jedná o status, který lze nazvat výrazem „Non-stát“.

Na druhé straně jiní namítají, že mnoho z výše uvedeného je sice přítomnou realitou, jde však o znovuzrození státu; o stvoření Nového Iráku (s velkým N); jde o obvyklé průběžné porodní bolesti. Náznorným příkladem pozitivního vývoje je tzv. demokratický proces, již druhý rok probíhající v zemi.

Šťastná pravda však spočívá v jednom kladu, který lze obrazně nazvat „hlubokými kořeny této země a jejího národa,“ které jsou jedinou zárukou další existence Iráku a jeho identity.

Podívejme se na realitu dnešního dne v Iráku kritickým pohledem, realitu tvořící výchozí body pro naše další uvažování:

- Již čtvrtým rokem pokračuje válka v Iráku. Na jejím počátku byly dvě válčící strany: na jedné straně Irák a na straně druhé USA a Velká Británie, a několik dalších spojenců. Dnes je počet aktivně válčících sil a válečníků větší.
- Celkové dnešní dění bohužel předčilo i nejhorší pesimistické očekávání. Politická situace je nadmíru křehká, bezpečnostní poměry jsou nepředstavitelně hrůzné. Ozbrojené milice a Oddíly smrti v zemi svobodně operují a jsou buď propojené s Ministerstvem vnitra nebo Ministerstvem obrany, nebo jsou napojené na cizí státy a zároveň jimi podporované. Země se de facto nachází v bezvládní a je dnes na pokraji občanské války.
- Národní hospodářství v dnešním Iráku je úzce propojeno se zájmovou a sektářskou politikou. Obchodní aktivity a jejich výsledky jsou zpravidla úzce propojené a závislé na korupci. Vládní aparát, státní autority, veřejná správa a veřejní činitelé jsou (až na výjimky) nelidsky zkorumpované, a to na všech stupních. Irák se nachází na konci stupnice zemí světa v míře rozšíření finanční a administrativní korupce. A to je také jeden z hlavních důvodů, proč zahraniční investice nevstupují do Iráku a proč neprobíhá vytožená rekonstrukce země.
- Již čtvrtým rokem se přístup a postup americké administrativy na půdě okupované země vyznačuje nezalostí a ignorací místních poměrů, nekompetentností, příčinným organizovaného chaosu, pěstováním náboženského sektářství, politikou sektářských a stranických přidělů a podílů, exekucí všennárodních záměrů a dominantním trendem násilnického řešení problémů. Nedávné přiznání americké ministryně zahraničních věcí, že se Američané dopouštěli v Iráku tisíce chyb, ale dle jejích slov taktických, je prvním pozitivním kontaktem se soudností.
- Již čtvrtým rokem jsme svědky eskalace zkázy. Čím dál zřetelněji je vidět „syndrom irácké bažiny“ na americké a britské administrativě, na přítomných okupačních silách, ale i na široké veřejnosti USA a Velké Británie.

Podívejme se dále, kdo vlastně vychází do dnešního dne jako vítěz z probíhající války v Iráku?

Obecně uznaná odpověď na tuto otázku jednoznačně zní: Írán. Je to on, kdo dnes, vedle americké moci, přímo i nepřímo spoluovládá Irák. Vítězem je radikální státní zřízení s rozsáhlým zbrojním programem včetně jaderných ambicí. Zřízení, které může svou politikou mocenské expanze představovat ohnisko vážného ohrožení nejen pro Irák a ostatní země Arabského zálivu, ale i pro celou oblast Středního východu.

Jako další vítěz je uváděn Izrael. Ten se objektivně nachází na straně vítězných, jelikož Irák – jako tradičně obávaný nepřítel – byl vyřazen z konfliktní scény.

Vraťme se k položeným otázkám v úvodu:

Jsou zájmy EU v poválečném Iráku v koalici, nebo v opozici se zájmy USA?

Jde o protikladné, nebo o jednotné zájmy?

Odpověď na tyto otázky je jednoznačná: definitivně nejde o jednotné zájmy, ale o zájmy sporné. Společnými jsou tyto zájmy pouze v některých aspektech, kupř. v bezpečnostní otázce, tedy v tzv. boji proti terorismu, který je dnes často deklarovaný jako hybná síla mezinárodního dění.

V Iráku každá strana hájí a bude hájit své vlastní zájmy, proto se shodují JEN někdy.

Uvedme další souvislosti:

- EU nebyla v celkovém politickém přístupu jednotná ani před vypuknutím války, ani po ní, není jednotná do dnešního dne.

- EU byla vytlačena z Iráku (stejně tak jako některé další mocnosti jako Rusko a Čína) ve prospěch USA.
- USA mají zájem o angažování EU v irácké otázce jen tehdy, pokud jsou jejich vlastní zájmy ohroženy, lidově řečeno, když se potápí ve vlastní louži. EU doposud neuměla ani nedokázala vytěžit nic z tzv. propadání se Američanů v irácké bažině.
- Je nutno jasně definovat společné politické zájmy EU v Iráku a nastolit společnou politiku. Jen tak lze dosáhnout znatelného prosažení zájmů jednotlivých zemí EU. Chce-li mít EU slibnou perspektivu v Iráku, pak musí mít definovaný kompletní vlastní politický program vůči této zemi a v ní probíhajícímu dění. Program musí zahrnovat všechny složky autorit na irácké scéně: to znamená politické, ekonomické, sociální, kulturní, bezpečnostní a jiné.

Závěrem je třeba konstatovat, že odchod vojenských sil USA a Velké Británie z Iráku může objektivně přinést větší prostor pro návrat ztracených pozic EU v Iráku, posílení role EU v Iráku, prospěch zájmů EU a samozřejmě jistou vyváženost pozic a zájmů nejen EU a USA, ale i ostatních světových pólů. A taková vyváženost nemůže přinést nic jiného než užitek nejen samotnému Iráku, ale celému regionu i celému světu. Nezbytným krokem zůstává přitom odstranění dnešní mocenské přítomnosti Íránu uvnitř Iráku.

Faisal Ismail
předseda Česko-iráckého sdružení

Úspěšná účast České republiky na 35. ročníku Tripoli International Fair

Letošní 35. ročník Tripoli International Fair (TIF), který se konal ve dnech 2. až 12. dubna 2006, byl mimořádný nejen svým výročím, ale také rozsahem a reprezentativností. Uskutečnil se po významných změnách ve státní správě země a vážnost jeho zahájení dodala osobní

účast nově jmenovaného premiéra dr. al-Bagdádí Alí al-Mahmúdího i vystoupení ministra hospodářství, obchodu a investic at-Tajjiba as-Sáfi at-Tajjiba se zahajovacím projevem. Pro představu o rozsahu – letošního veletrhu se podle údajů Veletržních novin, vydávaných

během veletrhu, zúčastnilo 38 států a více než 2 000 domácích i zahraničních společností; mezi nimi byli i zástupci českých firem.

Česká republika se vlastním pavilonem představila v Libyi podruhé, po premiéře v roce 2005. Tentokrát vystavovalo v našem pavilonu své produkty a služby 11 společností. Oficiální účast ČR garantovalo MPO ČR, které v samostatném stánku představilo libyjským partnerům možnosti spolupráce s naší republikou. Expozici po výstavní a organizační stránce zajistila společnost BVV Brno ve spolupráci s MPO ČR a Česko-arabskou obchodní komorou.

Letošního ročníku TIF se zúčastnily společnosti A7B Bohemia, AGROAD, Hamé, Linet, GIS – Geindustria, Vodní zdroje, ZKL Bearings, Severo-východní africká obchodní společnost, Gebriil, Jawa a samostatně Česko-arabská obchodní komora. V pavilonu úspěšně vystavoval produkci společnosti Škoda Auto libyjský distributor. Vzhledem k tomu, že některé společnosti nevyšlaly na veletrh své zástupce, představila je spolu se svými členy v rámci výstavního stánku Česko-arabská obchodní komora.

Zahájení veletrhu a národního dne v našem pavilonu se zúčastnil velvyslanec ČR v Libyi Dušan Štrauch a obchodní rada velvyslanectví Petr Vlk, který velkou měrou přispěl k úspěšnosti české účasti. Úvodní části veletrhu a oficiálních jednání s libyjskými partnery byl rovněž přítomen prezident ČAOK Josef Regner.

Vedle prezentace našich společností v českém pavilonu proběhla v Tripolisu řada oficiálních i neoficiálních setkání s místními podnikateli a významnými osobnostmi. Oficiální jednání se uskutečnila s představiteli Všeobecné libyjské obchodní a průmyslové komory, Tripoliské obchodní komory, se zástupci

Libyjského svazu podnikatelů a reprezentanty libyjských státních i soukromých společností.

Česká expozice vzbudila na letošním 35. ročníku TIF zaslouženou pozornost a dostala se do středu zájmu libyjských sdělovacích prostředků. O českém pavilonu byla natočena reportáž, kterou odvysílala libyjská státní televize al-Džamáhiríja ve „Výstavních vteřinách“. Ředitel pavilonu, zástupce MPO ČR ing. Procházka v ní představil expozici, obchodní rada ing. Vlk zhodnotil stav česko-libyjských hospodářských vztahů a zástupce ČAOK Mgr. Houska v úvodu připomněl perspektivy i historii vzájemných vztahů a interview tlumočil. Reportáž obrazem seznámila libyjské diváky

s vystavenými exponáty. Rovněž se podařilo poskytnout rozhovor dvěma místním deníkům (al-Džamáhiríja a aš-Šams), které informovaly o České republice a její účasti na veletrhu.

Jako předseda Sdružení přátel Libye jsem z tohoto úspěchu upřímně rád a touto cestou děkuji všem společnostem, které se veletrhu zúčastnily. Rovněž děkuji ing. Procházkovi a ing. Kafkovi z MPO za reprezentaci ČR, a Bac. Maňákovi z BVV Brno za expozici a spolupráci při zajištění celé akce, ke kterému jsem od počátku do konce mohl z pověření ČAOK přispět.

Miroslav Houska
předseda Sdružení přátel Libye

Tripolis – Staré město

„*Město Tripoli rozkládá se na plochem, písčitém břehu, majíc před sebou v moři věnec úskalí, pěnivými vlnami omývány, jenž tvoří přístav, za sebou písčitou poušť a dále vzadu kruh zahrad a lesy. Spousta domů, nad níž čnějí minarety a stožáry konsulatů, jako Tunis zdaleka oslňuje svou bělostí, uvnitř pak je plna sutí a spousty.*“¹⁾

Tripolis – jedna ze středověkých škol Starého města Madrasat Osmán Páša (objekt vlevo), v pozadí je průhled do tripolského přístavu branou Muammara Kaddáfího.

Staré Město – Tripolis, které v druhé polovině 19. století takto popsal cestovatel, je místem, v němž se propojily slohy a vlivy všech kultur, které jím prošly. Místo bylo osídleno již v době předhistorické, ale první-

mi architektky a zakladateli tohoto města byli před třemi tisíci lety Foiničané. Strategická poloha tohoto místa, v němž se scházely karavanní stezky z nitra Afriky a kam mohly připlouvat obchodní lodí, rozhodla o jeho další historii.

Foinické město zvané *Markawiját*²⁾ bylo jedním ze čtyř hlavních fénických a později římských měst v severní Africe, vedle Kartága (v Tunisku), Sabraty a Leptis Magny (v Libyi). Jméno Tripolis se objevuje ve 3. století n. l. Tehdy se v období připojení k Římské říši užívalo označení „Tripolitanos“, pro oblast tří blízkých měst, a to Sabraty, Oeia (dnešní Tripolis) a Leptis Magna. Po postupném zániku Sabraty a Leptis dostalo město Tripolis své dnešní jméno, které arabsky zní Tarábulus, ale také Atrablis či Tarabols.

Arabové přišli do Tripolisu záhy po vzniku islámu, v první vlně jeho šíření, již v roce 22 hidžry, tj. 621 n. l. Vystřídaly tehdy mocenský vliv Byzantské říše. Středověcí dějepisci pro toto město užívali jména „Bílé Město“, neboť jeho stavby svítily svou bělostí vstříc přijíždějícím lodím nebo blížícím se karavanám. Do historie města se zapsaly další kultury, neboť strategická poloha města byla důvodem střídání mocenských vlivů. V roce 1535 město dobyli Španělé, které v roce 1551 vystřídali Turci. Ti pojmenovali město „Tarábulus al Gharb“ čili „Západní Tripolis“, aby jej odlišili od Tripolisu ležícího v Libanonu. Staletí turecké nadvlády vystřídala v roce 1911 italská okupace, ukončená druhou světovou válkou. Během této války byl bohužel Tripolis v letech 1940 a 1941 mnohokrát bombardován spojeneckými vojsky.

Do nového rozvoje se město probudilo získáním nezávislosti v roce 1951 a rokem 1969, kdy Libye nastoupila cestu modernizace a hledání nového společenského uspořádání.

¹⁾ NA VÝCHODĚ, vylíčil Amand svob. pán ze Schweiger-Lerchenfeldů. Na jazyk český převedl Vojtěch Mayerhofer. V Praze tiskem a nákladem knihtiskárny J. Otty, 1885, s. 668.

²⁾ *Tarábulus al-Qadima, táríh wa hadára, Libya, 2004, s. 6.*

Tripolis je krásné město a právem se mu arabsky říká též „Arús al-Bahr al-mutawasit“ (Víla Středozemního moře) nebo Drahokam Středomoří.

Dnešní Tripolis se od druhé poloviny 19. století, jak jej popisovali tehdejší cestovatelé, velice změnil. Rozrostl se doširoka za obvod starých hradeb, svůj původní charakter si však stále zachoval. Péči o paměť města a zachování jeho památek, silně poznamenaných zubem času již v předminulém století,

převzala v polovině 80. let ustavená instituce Projekt uspořádání a správy Starého Města – Tripolisu. Tato organizace v tomto roce oslovila české odborníky z oblasti ochrany památek a obě strany dnes hledají cesty ke spolupráci na záchraně historické části hlavního města Libye.

Staré Město – Tripolis jistě získá charakter chráněné městské památkové rezervace.

Miroslav Houska

Gender studies

Ve dnech 27. a 28. dubna uspořádala Filozofická fakulta Univerzity Pardubice ve spolupráci s historickými ústavy slovenské, polské a maďarské akademie věd v rámci IV. pardubického bienále dvoudenní mezinárodní konferenci *Tzv. dějiny žen aneb evropská žena od středověku do 20. století v zajetí historiografie*. Konference se věnovala odbornému pojetí problematiky tzv. gender studies, tedy výzkumu ženských a mužských rolí ve společnosti. Jelikož chce Společnost česko-arabská spolu s networkem Anna Lindh Foundation v příštím roce uspořádat podob-

ně zaměřený mezinárodní seminář s názvem *Soudobá a tradiční role ženy v euro-středomořské společnosti*, považovala jsem za vhodné seznámit odbornou veřejnost s touto naší akcí. Pardubická konference byla velmi inspirativní ať už po stránce odborné, či organizační. Kromě toho, že jsem představila projekt SČA, jsem navázala řadu cenných kontaktů s odborníky na problematiku „gender“, které budou jistě přínosem.

Sabina Dvořáková
Společnost česko-arabská

Proč pomáhat Africe?

Tak se možná zeptáte. Pomáhá snad Afrika nám? Pomáhá nám vůbec někdo, když jsme teď označováni jako hospodářsky vyspělá země? Ale ano, technický pokrok nám zkrátil vzdálenosti tak, že se záhy bude uvažovat o tom, co je ve společném zájmu celého lidstva. Zatím však dost jasně vidíme, co v jeho zájmu není.

V zájmu lidstva rozhodně není, když chudoba a zaostalost některého kontinentu povede k dalším konfliktům. Když se nadále budou narušovat ekosystémy a „krácející“ poušť pohltí další kraje, jež by mohly nabízet aspoň skromnou úrodu. Když se životní pod-

mínky v Africe natolik zhorší, že se masy lidí začnou tlačit do údajného bělochova ráje.

Nevěřím, že je Afrika beznadějně chudá a zaostalá. Její skutečný potenciál ještě není plně prozkoumán. Její obyvatelé mají veliké schopnosti jako my. Jen žijí v historicky daných okolnostech, které mnohdy omezují jejich rozlet a seberealizaci. Před sto lety asi sotva nějaký Evropan tušil, jací hospodářští „tygři“ vyrostou na Dálném východě a v jiho-východní Asii. Pokud se uplatní správná hospodářská strategie, může být „černý světadíl“ k nepoznání vyspělejší než dnes. Dojde k tomu patrně ještě ve 21. století.

Strávil jsem sice v Africe jen necelé čtyři roky, ale sleduji její vývoj celá desetiletí. Jsem přesvědčen, že správně zaměřená rozvojová (a samozřejmě v nutných případech i humanitární) pomoc přinese mnoho pozitivního. Afričan by se měl poučit z našich vlastních chyb a měl by uplatňovat to, co se mimo Afriku nejvíc osvědčuje. Musí zapomenout na předsudky a usilovat o stále vyšší kvalifikaci.

My přece dobře víme, že nestačí dopravit do Afriky materiál, stroje apod. a odjet. Rozvoj musí zajišťovat dlouhodobě stávající experti ze zámoří. Přitom sami Afričané nedosáhnou pokroku, pokud se nezbaví korupce a předsudků. Afrika, místy již předlidená, potřebuje zavádění nových technik, například v novém partnerství pro rozvoj Afriky.

Když si vzpomeneme na hrůzy v Rwandě, Súdánu i jiných zemích, nepochybně Afričanům naordinujeme nenásilí a toleranci. V budoucnu bude zejména tropická Afrika cílem mnoha turistů, pokud bude vybudována náležitá infrastruktura. Využití solární energie dnes zní jako hudba budoucnosti, ale není to plané snilkovství. Africká unie, usilující o celokontinentální integraci, sice za Evropskou o půlstoletí zaostává, ale nabídne nová řešení.

Ale vraťme se k otázce na začátku. Kroky a krůčky směrem k Africe vypadají sice jako oběti vržené do neznáma, ale v delší časové perspektivě přinesou ovoce. Změně k lepšímu nejen Afriku, ale i nás.

Vladimír Klíma
Společnost přátel Afriky

Slavnostní shromáždění studentů z Libye

Dne 13. dubna 2006 se v Praze konalo výroční setkání libyjských studentů i oficiálních představitelů státu u příležitosti oslav výročí povstání studentů v roce 1976. Setkání organizoval Generální svaz studentů Velké Džamáhirie v České republice a my jsme se

z Prahy i Brna také aktivně zúčastnili. Vždyť Brno tradičně patří mezi ta města naší vlasti, kde vždy studovalo nejvíce studentů z Libye.

Povstání studentů před 30 lety bylo pokračováním lidové revoluce, kterou zahájili důstojníci pod vedením Muammara Kaddáfího v roce 1969. V roce 1976 tak dali vysokoškolská studenti jasně najevo, na kterou stranu se přiklánějí.

Na slavnostním zasedání promluvil předseda studentů Libye v ČR pan Elfakrí, představitel Velké Džamáhirie v Praze pan Zurgani a další oficiální hosté (vše tlumočeno do českého jazyka).

Za Společnost česko-arabskou tam byla delegace vrcholných představitelů. Z Prahy paní Milena Zeithamlová i z Brna ing. Tesař a dr. Mrázek. Předseda pobočky Brno ing. Tesař pronesl nejen pozdravný projev, ale zmínil se o dlouhodobé spolupráci s občany i studenty z Libye v Brně. Pozornost u účastníků zasedání vzbudila informace o tom, že – i díky finanční podpoře z libyjské

strany – bude vydána kniha dr. Mrázka „Libyjskou Saharou po velbloudích stezkách“, která bude slavnostně pokřtěna začátkem června 2006. Je to unikátní publikace, napsaná ze zkušeností českého geologa po pětiletém pobytu na území Libye, něco jako ... Libye očima cizince. Kniha bude rovněž prezentována při příležitosti „Mezinárodního roku boje proti suchu a šíření pouští“, což je projekt zaštitěný EU a Ministerstvem životního prostředí ČR.

A když tam pak naši brněnští přátelé Ašur a Abdulati (vystupují i na našich akcích v Brně) zahráli arabskou a libyjskou hudbu a poté následovalo pravé, bohaté arabské občerstvení, zbyl čas na neformální rozhovory, navazování dalších kontaktů i nezbytné fotografování. Poté jsme obdrželi krásně provedený diplom od pana Elfakrího a pana Zurganiho, což nás zvláště potěšilo, jako ocenění naší činnosti.

Večer jsme odjížděli do Brna s pocitem, že si nejen osobně rozumíme s našimi přáteli z Velké Libyjské Džamáhirie, ale že také star-

tuje nová fáze spolupráce mezi našimi zeměmi, která naváže na vše pozitivní, co bylo v nedaleké minulosti uděláno.

Rostislav Tesař
předseda pobočky Brno

Hrad Svojanov zahájil sezónu s iráckými malíři

V sobotu 8. dubna otevřel hrad Svojanov své brány turistům a návštěvníkům. Zahájení turistické sezóny za přítomnosti starosty Poličky Miroslava Popelsky doprovázela vernisáž výstavy obrazů dvou iráckých výtvarných umělců Emada Ashoora a Aliho Shuabetha.

Myšlenka uspořádat výstavu, která potrvá v prostorách hradu po celou letošní turistickou sezónu, napadla kastelána hradu Petra Slabého po setkání s iráckými malíři, ktíčastníky kurzu v Restaurátorské škole v Litomyšli.

Malíř Emad Ashoor, který se kurzu zúčastnil, je předsedou Asociace výtvarných umělců Babylonu. Druhým vystavujícím malířem je Ali Shuabeth.

-mh-

Mixed Material

Večer arabské kuchyně II (pro pokročilé)

Pod tímto názvem dne 16. 2. 2006 proběhl druhý ročník ochutnávání výrobků smíšeného česko-arabského týmu z místně dostupných ingrediencí. V krásných prostorách zavedené brněnské restaurace Faraón, a s laskavým svolením a pomocí jejího egyptského majitele p. Ismaila, tento tým připravoval podle arabských receptů bohatou tabuli, která při konzumaci rozjítřila naše smysly, nebýt se říct, až k vrcholu. I tento rok zájem účastníků byl velký, i když akce probíhala ve večerních hodinách, zúčastnila se i skupinka příznivců z Břeclavi, o místních ani nemluvě. Účast přislíbili studenti Libye. Ale tu nastal nečekaný problém, část pokrmů byla připravená z vepřového masa, dokonce divočáka, kterého dodal myslivec, nímrod a nadšenec pán Oweis, původem Jordánc. Tak jsem ho upozornil na příchod těchto mně známých ortodoxních muslimů a požádal jsem ho, aby je na tuto skutečnost včas upozornil.

V rámci večerní debaty jsem pana Oweise vyzpovídal, jak to tedy s ním vlastně je. Když je

Arab, tak je muslim, a když je muslim, tak jaké pak vepřové. Tak jsem se dozvěděl, že v Jordánsku i v Sýrii žijí divoká prasata, že se normálně loví, a protože on není muslim, ale křesťan, tak je i konzumuje – na rozdíl od jeho přátel, kteří mají jenom požitek z lovu. Je to každého věc. A protože to byl večer krásný a plný porozumění, i tady se dá aplikovat heslo o lásce, co prochází plným žaludkem, i když je to jiný druh lásky, spíš porozumění. A jako vždy po vydařené akci jsem se rozhodl napsat o tom článek do časopisu Český život, jehož šéfredaktora p. Jassániho znám dlouhá léta a v této oblasti s ním spolupracuji. Tak se vlastně arabský svět dověděl, že v Brně funguje pobočka Společnosti přátel Afriky a pobočka Společnosti česko-arabské, že pořádáme akce na základních školách, soutěž „Afrika očima dětí“, přednášky, výstavy knih, pomáháme studentům z Afriky a arabských států.

Stanislav Javora
místopředseda pobočky Brno

HATARI – Lovecké příběhy z Afriky

Josef Vágr: HATARI – Lovecké příběhy z Afriky. Nakladatelství FALCON I. A., s. r. o., Prostějov, 2004, 256 stran. Litografie: Antonín Benko, MAC studio Zlín.

Kniha HATARI je někdejší plánovaným pokračováním knihy KIMURI vydané v roce 1997. Tato měla vyjít už na jaře v roce 1998, ale díky vleklému onemocnění autora nevyšla v onom roce vůbec. Svého vydání se dodatečně dočkala až v roce 2004 a podíleli se na ni kromě autora loveckými příběhy i jiní přispěvatelé. Byli to: Richard Marks, Pavel Vingrálek, Marek Kopecký, Radomír Velikovský a Josef Adamec. Ti všichni včetně autora prožili a zapsali své lovecké příběhy do této knihy. Každý z nich hodnotí organizaci, etiku a průběh lovu ze svého pohledu a čtenář si udělá širší pohled, jak vypadá lov v Africe.

Příběhy jsou sepsány od vlastního počátku – tedy od povolenky k lovu, přilet na místo určení

až po hodnocení ubytovacího komfortu a prostředí, ve kterém se bude lovit. Že se kniha jmenuje HATARI (svahilsky – NEBEZPEČÍ), je příznačné, neboť jsou zde popsána nebezpečí, která doprovázejí lovy buvola, levharta, lva nebo slona.

Kniha obsahuje 11 příběhů, z nichž 6 je od ing. Josefa Vágrera, CSc. Těchto 6 povídek se objevilo se změněnými jmény v knize Zdenka Vágrera LVÍ PÍSEŇ vydané v roce 2004 a jsou kupodivu totožné! Tak jako kniha KIMURI je i tato ilustrována Tomášem Vincencem a doplněna malým dvoustránkovým slovníčkem svahilských výrazů s popisy některých nábojů, které je vhodné použít při lovu na určitou zvěř.

Knihu uzavírá patnáctistránkový barevný servis reklam různých firem, mnohé s přírodou a lovem vůbec nesouvisejících.

Jiří Zlámal

Společnost přátel Afriky, Olomouc

Abúsír:

Staroegyptské královské pohřebiště

Břetislav Vachala: Abúsír: Staroegyptské královské pohřebiště. Masarykova univerzita, 2005.

V Egyptě je mnoho míst zvaných Abúsír, avšak jen jedno z nich představuje slavnou archeologickou lokalitu období stavitelů pyramid z poloviny 3. tisíciletí př. n. l. Jde o Abúsír ležící na západním břehu Nilu na okraji písečné Západní (Libyjské) pouště, přibližně 25 km jižně od Káhiry. Tato lokalita je jako významná součást pyramidových polí právem zahrnuta od roku 1979 do seznamu Světového kulturního a přírodního dědictví lidstva, vyhlášeného organizací UNESCO. A právě zde uskutečňuje Český egyptologický ústav Univerzity Karlovy dlouhodobý multidisciplinární výzkum, na němž se již od roku 1960 podílí čeští i zahraniční odborníci

v oborech egyptologie, archeologie, geoinformatiky, architektury, konzervování, restaurování a rekonstrukce památek, geologie, antropologie, botaniky a paleozoologie.

Souborný přehled o Abúsíru, jeho památkách (pyramidách, mastabách, slunečních chrámech a šachtových hrobech) a archeologických perspektivách přináší publikace, kterou v roce 2005 vydala Masarykova univerzita v Brně (v rámci řady „Panoráma biologické a sociokulturní antropologie“ prof. J. Maliny). Knihu doprovázejí četné fotografické (K. Voděra, M. Zemina) a kresebné přílohy (M. Balík, V. Brůna, J. Krejčí, J. Malátková).

Velice hodnotné jsou původní ilustrace akademického malíře a grafika V. Suchánka.

Břetislav Vachala

Společnost česko-arabská

Antická Libye

Květa Smoláriková: Antická Libye. Nakladatelství FOTO-GRAFIKA, 2006.

V roce 2006 vydalo nakladatelství FOTO-GRAFIKA, Kamil Voděra velice zajímavou a u nás zcela ojedinělou publikaci klasické archeoložky a egyptoložky Květy Smolárikové, pojednávající o úchvatných antických městech a stavebních památkách na území dnešní Libye, které jsou pro čtenáře téměř neznámé. Přitom tato výstavná města jako Kyréné nebo Leptis Magna měla po celá staletí důležitý význam a ovlivňovala zásadním způsobem kulturně-politické dění během řeckořímské doby. Ale nejen to. Autorka přibli-

žuje velice čtivým způsobem historii osídlení, dějiny, společnost, správu, náboženství a kultury antické Libye. Velice vhodné jsou citace antických autorů, které se týkají popisovaných míst a přibližují jejich vznik. V každém případě si čtenář dobře uvědomí důležitost tohoto území v antické době, mnohdy srovnatelnou s oblastmi Řecka, Itálie, nebo Egypta. Knihu doprovázejí autorčiny původní fotografie a kresby, které jsou spolu s kvalitním textem dobrou pobídkou k návštěvě zapomenutých antických skvostů Libye.

Břetislav Vachala
Společnost česko-arabská

Národní parky a divoká příroda jižní Afriky

Brian Johnson Barker: Národní parky a divoká příroda jižní Afriky. Nakladatelství Pavel Dobrovský – BETA, 2003, 176 stran, tisk GASPO CZ, a. s., Zlín.

Na pultech našich knihkupectví se objevila krásná kniha, pojednávající o národních parcích (NP) a divoké přírodě jižní Afriky. Obsahuje encyklopedický soubor jednotlivých národních parků čtyř zemí jihoafrického regionu – JAR (19 NP), Namibie (5 NP), Botswany (3 NP) a Zimbabwe (3 NP).

Úvodem se kniha zabývá všeobecnou charakteristikou celého regionu a jeho národních parků či rezervací. Je zde zohledněna jak historie, tak vývoj přírodního celku, zakládání národních parků, objevitelské aktivity, geologické a přírodopisné zajímavosti. Nechybí zde zmínky o obyvatelstvu, přírodních a podnebních podmínkách, endemických zvláštnostech a především o ekologii a ochraně přírody tohoto regionu na jihu Afriky.

Charakteristika jednotlivých národních parků výše jmenovaných zemí je encyklopedicky

strukturovaná a seznamuje čtenáře s jejich zajímavostmi a krásami. Kniha pojednává o každém národním parku či rezervaci samostatně, vhodně doplněná menší orientační a větší mapkou celého parku. Neméně důležité jsou informace o základních údajích všech destinací. Obsahují nejen ubytovací a turistické možnosti, ale také faunistickou a floristickou složku, podnební podmínky, možný výskyt tropických nemocí a informaci o tom, ve kterém období je nejlépe jednotlivou destinaci navštívit.

Jsou zde uvedeny převážně nejnámější národní parky a rezervace, v malé míře i méně známé. Kniha neobsahuje všechny stávající či nově vznikající destinace, nejsou zde zařazeny nové přeshraniční národní parky a rezervace. Ty jsou zmíněny krátce v textu.

Kniha je určena nejen pro zájemce, kteří chtějí navštívit různé destinace, ale i pro ty, kteří našli zalíbení a zájem o přírodu Afriky.

Jiří Zlámal
Společnost přátel Afriky, Olomouc

Portréty dávných Egyptanů očima Vladimíra Pechara

Za faraóny Starého Egypta nemusíme v současné době letět do Egyptské arabské republiky ani na bájném stroji času do starověkého Egypta. Stačí si zajet do moravského Vyškova, kde před rokem úspěšně seznamoval veřejnost svou grafikou z oblasti staroegyptské mytologie a symboliky významný český výtvarník, příbramský rodák a pražský občan Vladimír Pechar.

Je podivuhodné, jak hluboko na tohoto umělce zapůsobil svým fluidem starý Egypt. Od studentských dob podnes plní své noty písemnými poznatky a nákresy v četných muzeích a galeriích, studuje o něm odbornou literaturu a poznává jeho památky při svých studijních cestách do této nádherné země. Navázal i blízký kontakt s českými egyptology a muzejníky, jímž se stal partnerem, zvláště při diskusích o nových výsledcích archeologických výzkumů. V zemi na Nilu, z něhož se Pechar zřejmě důkladně napil, takže se k němu musí neustále vracet, se nejen dochovaly monumentální i drobné doklady velikosti jedné z nejstarších civilizací lidstva, která prostřednictvím egejských a antických kultur ovlivnila i naši euroatlantskou civilizaci.

Jako portrétistu zaujaly Pechara osobnosti, které přispívaly svou státnickou, organizační, uměleckou nebo vědeckou činností k rozvoji civilizovaného života. V jejich čele stojí faraóni, vtělení boží, kteří nejen budovali své věčné trvalé domovy – pyramidy, vzbuzující podnes úžas tím, jak dokázaly vzdorovat času, ale i udržující chod obrovské státní mašinerie, jakou představoval staroegyptský stát. Jsou to i panovníka obklopující nebo provinční velmoži, starající se o své rezorty nebo kraje. Nechybí tu ani řada významných žen, zvláště královen, které často působily skrytě, jindy jako spoluvladařky, vzácně i jako vládkyně země.

Tyto osobnosti Pechar postupně ztvárňoval svou originální metodou barevných strukturáží. Díky znalosti písma a posedlosti staroegyptských písařů popsat vše, co se dalo, nebo i mistrně zachycené podobě zobrazených před námi

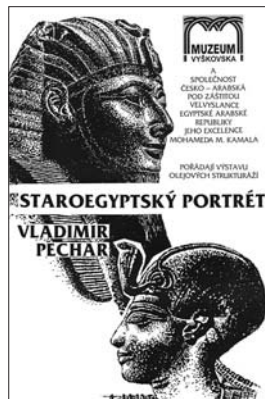
nevystupují jako anonymové, ale konkrétní lidé. Na rozdíl od hieratického, čelního postavení často strnulých staroegyptských soch, Pechar při plném respektování podoby svých postav dokáže přes propasti věků vystihnout i záchvěvy jejich duše, rysy jejich charakteru, snad

i tlukot jejich srdce. Zahlédneme se do tváře vznešeného Džosera, iniciátora stavby nejstarší pyramidy, mocného Chufua, který postavil největší a nejdokonalejší z pyramid, Achnatona, který se nebál nahradit mnohobožství jediným bohem, slunečním diskem, zdrojem pozemského života, mladičkého Tutanchamona, který se stal symbolem posmrtného bohatství egyptských králů, na líbeznou tvář Nefertity nebo na rysy krásné, ale neústupné vládkyně Kleopatry. Oni i všichni další členové této jedinečné galerie, včetně vládců jižně od Egypta položené Merojské říše, k nám díky Pecharovu umění dokáží hovořit srozumitelně přes odlišné jazyky nebo propast uplynulého času.

Evžen Strouhal

Výstava potrvá od 20. června do konce srpna a bude otevřena v pondělí až pátek od 10 do 18 hodin, v sobotu a neděli od 9.30 do 17 hodin.

**Muzeum Vyškovská
Náměstí Čs. armády 2
682 01 Vyškov**

Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti česko-arabské

č. 2 – červen 2006, 14. ročník. Uzávěrka tohoto čísla byla 31. 5. 2006

Bulletin je vydáván za přispění

Odboru kulturních a krajauských vztahů Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Redakční rada: PhDr. JAROSLAV BUREŠ, CSc., Ak. sochař JIŘÍ ČERNOCH,
doc. PhDr. EDUARD GOMBÁR, CSc., Mgr. MIROSLAV HOUSKA,
PhDr. JOSEF POLÁČEK, CSc., doc. Ing. DANA ŠTEMBERGOVÁ, CSc.,
PhDr. MARCELA PALÍŠKOVÁ, VILÉM ŘEHÁK

Návrh obálky: VLADIMÍR PECHAR

Uspořádala: Ing. MARIE HRUŠKOVÁ

Výroba: ESKIRA s.r.o.

Kontaktní adresa: **Jerevanská 7, 100 00 Praha 10, tel. 604 378 949**

Společnost přátel Afriky – *webová stránka:* **spa.afrikaonline.cz**

– *e-mail:* **spa@afrikaonline.cz**

Společnost česko-arabská – *webová stránka:* **czech-arab.org**

– *e-mail:* **info@czech-arab.org**